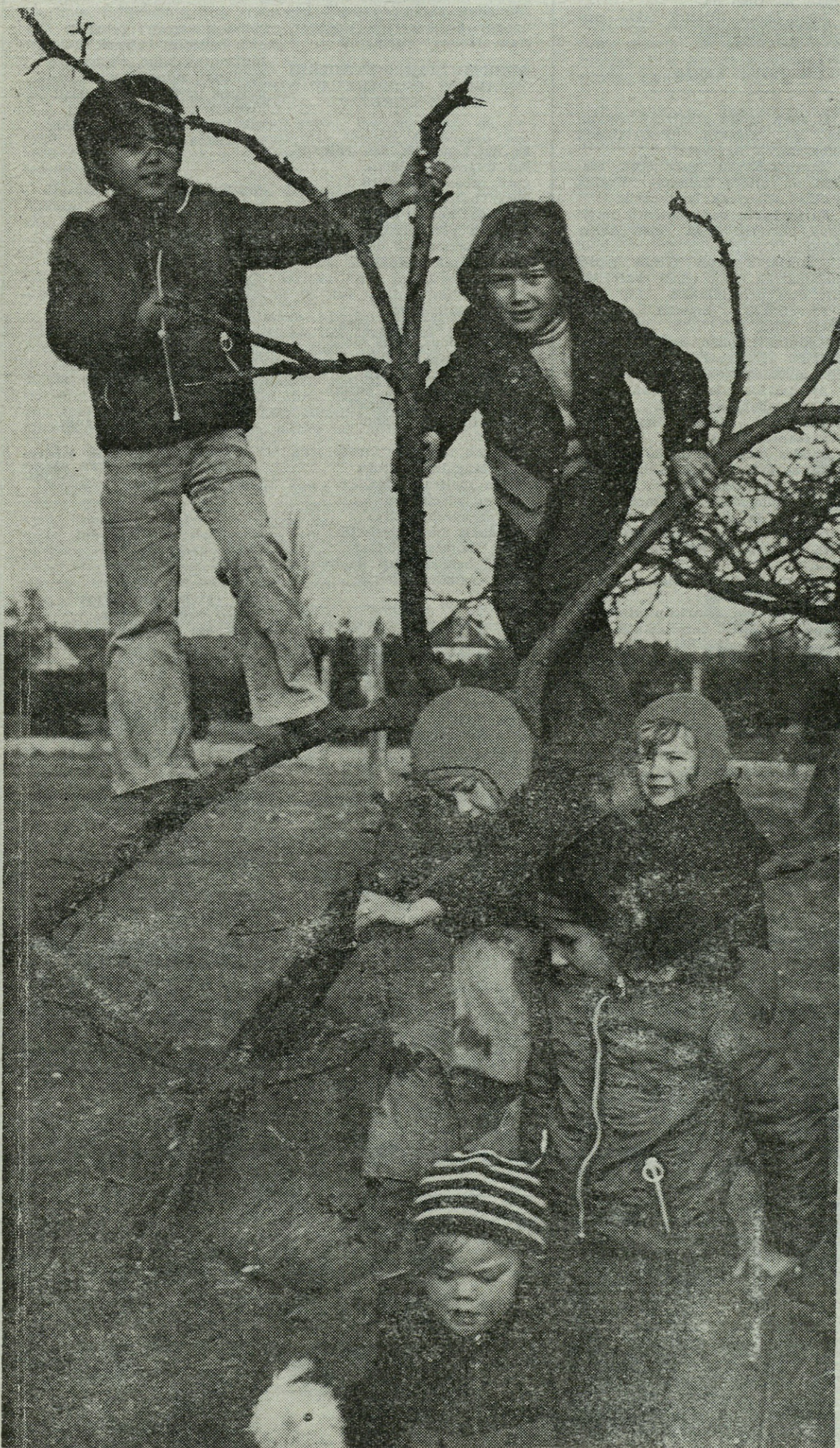

zeruko ARGIA

DAZKOLA TA BANAKOLA: OKENDO, 22 - SAN SEBASTIAN - TEL. 426666 - PREZIOA 7 PEZETA

Ikastolaren inguruan

Askatasun gutxiegi uzten dio legeak andereñoari bere kezka nagusia umearen heziketa izan ahal dadin.

NON ZER

- ANDREI SAKHAROV
Irastortza ... 3 garrenean
- CHILEKO DEMOKRAZIAREN ERIOTZA
Mandiola ... 5 garrenean
- EUSKAL GIZARTE HAUTSIA (II)
Azurmendi ... 6 garrenean
- UDAKO SOLASALDIAK
Kortadi ... 7 garrenean
- KRISTAU-ESPERANTZA
Arostegi ... 11 garrenean

Irakaskintzarako baldintza hobeak sortu beharra

Joan zen urtetik nuen halako kezka bat neure barruan: ez ote du didatika-kezka gure andereño eta irakasle asko eta askoren heziketa-lana itotzen? Argi dezadan.

Zera adierazi nahi dut "didatika" hitza erabiltzen dudanean: haurrari irakaskintza - gaiak erakusterakoan erabili ohi diren era edo metodoak. Nola eta zer eratan ikasiko ote haurrek holako eta halako gaia ahalik eta erraxen eta azkarren? Honelatsu galdatzen diogu irakasle gehienok geure buruari lanean diardugunean "zer metodo erabiliaz irakatsiko ote diet nik erraxenik nere haurrei?"

Inork ez du ukatuko kezkaren garrantzia. Guraso zaretzen gehien-txoenek ere hortara bultzatzen bai dituzue zuen umeen andereño eta arduradunak. Beren haurrak Ikastolara daramatzaten guraso prankori entzundakoa "gure herriko gobernu eskolan dabilzan zazpi urteko umeek ederki dituzte zatiketak; Ikastolara doan ene Xabiertxok berriaz, zazpi urte bete zituen, badarabil nahiko neke kenduketa errex bat egiterakoan. Fidatzekoa ote gure Ikastola?" Ezagutzen ditut hori dela-ta ikastolatik atera eta umea bestelakoetara eramen duten gurasoak ere.

Legia bete-beharrak berak ere beste hainbeste eskatzen dio irakasleari. Ze, irakaskintza bai da izatez legearen ardatza, ez heriketa. Jakina, teoriari haurraren heziketa osatua da legearen helburu nagusia. Baina ikus bitez legearen arabera mailaka-mailakako beste-beharrak eta ea zer iritzi osatzen dugun. Askatasun gutxiegi uzten dio legeak andereñoari, bere kezka nagusia umearen heziketa izan ahal dadin. Iritzi hortara iritxi naiz ni behintzat. Ez diot nik irakaskintzari duen garrantzia kendu nahi; bai ordea desajuste bat salatu.

Eta uda hontan ikusi ahal izan dutanez, irakaskintzak erretzen ditu gutarteko andereño eta irakasle

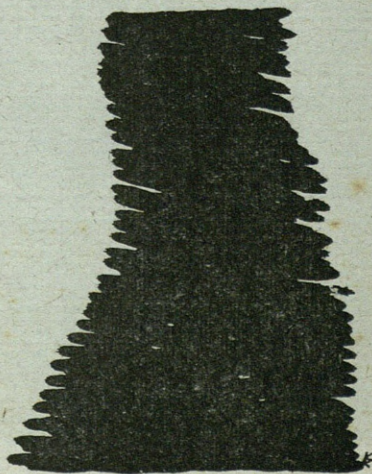
gehientsuenen indarrak. Harrigarri da benetan Ikastoletan diharduten hezitzaileen langogoa. Hazparne eta Loyola lekuko. Baina baita mingarri ere irakas-arazoak heziketa-arazoiari lapurtzen dion lekua.

Umearentzat giro osasuntsu eta osagarri bat lortzea bai da nereko hezitzaileen lana. Hau da, denok dakiguna da, ahalmen askoren jabe dela haurra. Berezia du umeak bere mundu ikuskera; sormenak gidatzen du bere bizitza, eta sortu-behar horrek itxastan dio inguria ezagutu beharra, baita bere poztasunik handiena ere bere indarrez zerbait lortzera iritxi denean. Bere ibilaldi horietan lagundu behar genieke guk geure inguruko txikiei; eta hortaka lor dezatela beren nortasuna bakoitza eta berezia.

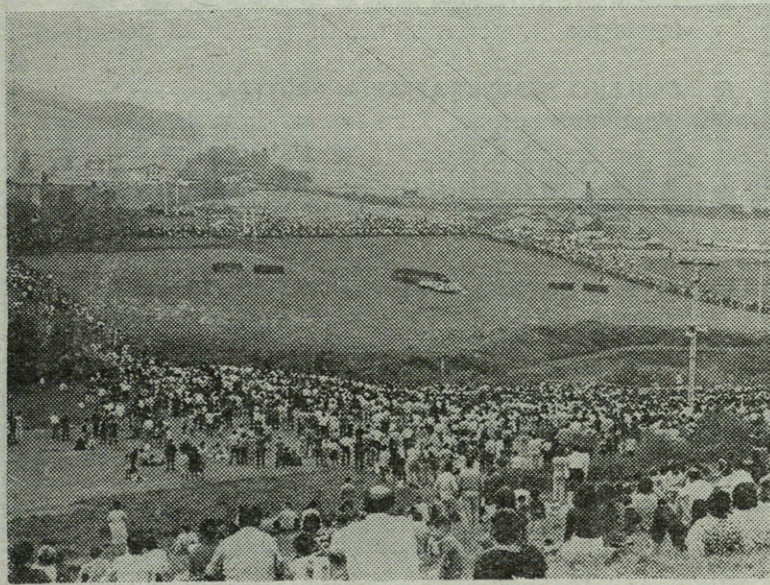
Laguntza hori nola eskaini? Hona problema. Heziketaz arduratu den eta berezko indarrek erantsiko dizkion berezitasunekin—, orduan izanen da gizarte huntan benetako lanbide, eta ez gaur gertatzen dena, besteen morroi. Era berean sortuko ditugu irakaskintzarako baldintza apraposenak.

Iritziak iritzi, barkagarri bitez gaizki esanak.

Lontxo OIARZABAL

Gure Leihatilatik

Artzain txakurren txapelketa Oñatin

LASTUR

Merezi du Lasturrek aipamen bat. Agian ez da jende askorik bertaraino iritxitakorik izango. Izan ere ez dago atzaparretan. Itziar aldeko menditan galdurik dago. Baina Lasturren sonak Euskalerriko osoan daude zabaldurik. Bertako zezenek egin dute ospetsu. Ez da jende askorik bizi auzo ontan, bain adaudenek ez daude geldirik egoteko. Gazteriaren eguna ospatu dute joan den igandez, irailaren 16ean.

Egun bete jarri ziguten bertako gaztek. Denetarik zen. Goizean goiz asi zen berebiziko animazioa.

Amaiketan meza nagusia. Agirre, Lazkano Txikiren bertso saioa.

Arrijasotzaileak. Arratsaldeko lauretan lasterkariak.

"Truntxiherri"ren iloba, Lasturko bi gazteren aurka. Esnaola eta Agirregabiria arrijasotzen.

Bertsolarian bigarren ekinaldia. Eta zezenak; Nola ez bada, "Saka" famatua bertakoa izanik!

Azkenik erromeria. Jende asko bildu zen inguruetatik. Eguraldia ere bikaina gertatu zitzaion nahiz eta bero samarra izan.

ATZERAPENA

Lehenengo igandean ez zen jokatu jokatzekoa zen arrijasotzerik Tolosan.

Mendizabal lehenengoak atzeratzea eskatu du.

Oraindik orain Azkoitian jokatu den dema gogor batek ondatu du. Berriatuako "Burgu"ren aurkako ididemak ain zuzen ere.

Oinazeak asi zaizkio Mendizabali an eman zion tratu txarragatik, itzantzan jardun bai zen bere ideiekin.

Giltzurrintetan izan behar du zertait.

Tratuan erabaki zuten, egun iakoitzeko mila pezeta eman behar dizkio "Usategieta" gazteari.

Amabost eguneko atzerapena bakarrik izan dezake joko onek.

Il onen ogeita amarrean jokatu da, beraz, joko au Mendizabal ondo jartzen bada.

IRUGARREN ZEPAI SARIA

"Irugarren Zepai Saria" antolatu dute Idiazabaldarrek bigarren mailako bertsolarien artean.

Il onen ogeita iruan asiko da lehiaketa.

Goizeko amaikaterdietan eta arratsaldeko seiretan izango dira saioak.

Egun ontako amar onenak ogeita amarrean lehiatuko dira berriro.

Egun ontan ere goizeko amaikaterdietan eta arratsaldeko seiretan egingo dute beren saioa.

Beharrezkoa dute bertsolari gazteek irtenbide bat. Abeste ego-kierak jarri behar zaizkie. Jardunaz ikasten da bertsotan ere.

Ez da erraz nola eratu auzentzat saioak asmatzen. Baina zerbait egin beharra dago. Aukera eman behar zaie. Ez dira denak punta puntakoak aterako. Jarduten ez badira, berriro, bat bakarrik ere ez da aterako. Jardunaz bakarren batzuk irtengo dute.

Ea, bada, ondo ateratzen zaizuen Idiazabaldarroi "Irugarren Zepai Saria".

ASTODEMAK ERREZILEN

Ez dute erreizildarrek astojanik egiten Aizarnarrek bezala, nonbait ez du inork bere aragikorik jaten.

Baina egin ohi dituzte astodemak. Oraingoak ez dira jai gautetan alper arriakin egin ohi ziren oietakoak, au ankekoentzat jarri dituzte.

Onela dira aurreneko sei sariak. Aurrenekoak, zortzi mila pezeta jasoko ditu.

Bigarrenak, sei mila eta bostehun

pezeta.

Irugarrenak, bost mila pezeta. Laugarrenak, lau mila pezeta. Bosgarrenak, iru mila pezeta. Seigarrenak, bi mila pezeta.

Badira diru gutxiagorekin saio galantak egindakoak. Onelako sariekin izango dela astorik franko uste dugu.

Urriaren, amabian, amairuan eta amalauan jokatu dira.

ZAKUR TXAPELKETA

Zerekin ez luke asmatuko euskaldunak festa. Aspaldidanik eratzten da Oñatian zakur txapelketa.

Bilduko da egun ortan Oñatian zakurretik. Baina artzain zakur-rrontzat bakarrik izaten dela uste dugu txapelketa au.

Ea beste mota batzuntzat noiz jartzen duzen. Interesgarria litzaie nola lan egiten duten jakitea.

Irakurri dugunez il onen ogeita iruan jokatu da.

Joan, beraz, Oñatira zakur guztiei begia botatzera.

PERRETSIKU SARIA

Il onen ogeita amarrean ospatuko da Tolosan "Perretxikuen Amargarren Agerketa".

"Arantzadi"ren babespean eratzten da urtero Tolosako "Urdina Txikia" elkarteak lagundurik.

Parte hartu nahi dutenek zortzi egun aurretik izena eman behar dute.

Txapelketa egun bereko goizeko amarrak baino lehen ekarri behar dira perretxikuak.

Perretxikuak motaka sailkatu behar dira.

Kopuruari, ondo bereizteari eta txukun agertzeari begiratuko dio epai-mahaiak.

Arratsaldeko laurterdietan jakingo da erabakiaren berri.

Denentzat iritxiko dira sariak eta eskuerakutsiak.

Jendea erruz argitu da Tolosako sariaketa oni eskerrak. Lehen mota gutxi ezagutzen zituen jendeak. Gaur jende asko dago mota askoren berri dakienik. Galtzarbean liburu arturik joan ohi dira mendira gazteak perretxikuak bereiztera.

Lehen txartzat botatzen ziren asko da gaur.

Ez dut uste gizartean ateratzen diren ankabiko perretxikuak eraman ditzekeenik. Ala talitz, txarren artean sailkatu beharko litzaiken mota bat gehiago eraman dezakete perretxikuzaleek.

ARRAUNLARIAK

Bermeon jokatu zuten, Santa Eufemia jaiak direla eta.

3.500 metro egin behar zituzten. Jendea, izugarri zen.

Beroa, ikaragarria.

Itsasoa, kizkur antzekoa.

Onela geratu ziren:

1. Pasaia San Juan, 16-13-9.
2. Ondarroa, 16-34.
3. Luanco (Asturias), 16-43.
4. Santurce, 16-54.
5. Algorta, 17-12.
6. Ondarrabia, 17-26.
7. Kastro Urdiales, 17-26-2.
8. Zumaia, 17-43-4.
9. Las Arenas, 17-44-8.

Oso ondo egokitutako arraun-lehiaketa izan zen. Amaitu bezain laster Bermeoko Udaletxeak sariak eta eskuerakutsiak eman zizkien.

"SEISCIENTOS" GAIXOA

Ainbeste maite dudan "seiscientos" ez omen dute gehiago egingo.

Ez zinen iraultzailea, txikiagia bait zinen, baina bai leiala eta pixkorrak.

Ez zaituzte sasi-iraultzaileak erosi eta ez dizue eskerrik eman, bai, ordea, diru gutxierekin zebiltzen langileak.

Larehun milako familia mota osatzen zenuen. 1957garrenetik 1973garrenge Abuztuaren 4ra arte larehun mila "seiscientos" egin bait dira.

Xahartu zait lehengo. Laster galduko du ibilpidea. Min dut bihotzean eta patrikan; gehiago ezin "seiscientos" baten jabe izan.

Ez da zurea errua. Munduko aundinahiak galdu zaitu.

MUTIOZABAL

BERTSO BERRIAK

Ara emen "Xenpelar" Saria irabazteko gai izan ziren beste "Xalbador"en bertsoak. Joan dan astean argitaratu genituen "Mendian galdu direneri" izenekoak. Gaur berriz "Gure artzain-etxolari" direlakoak.

GURE ARTZAIN - ETXOLARI AIREA: "SOR-LEKUA UTZIZ GEROZ..."

— 1 —

Ez dakit noizdik den bainan bai iragan aspaldian, gure arbasok landatu leizar batzuen erdian, iparretik hotzik datorken aizearen gordabian, etxetik urrun han dago gure artzain-etxola mendian.

— 2 —

Kaiola maitagarria hor zoude mendian gora, zutarat bilduz nuen nik iragan gazte denbora; bizitza zoragarri hura maiz etortzen zait gogora, oraino ere ahal guziez heldu nitzaizu ondora.

— 3 —

Zuk ezagutzen dituzu etxola maitea, ontsa udaren edertasuna eta neguaren beltza; munduak duen horetsetik garbi daukazu biotza, hango berririk guti dakiten gizon xumeen egoitza.

— 4 —

Aspaldi du zure ganat haur hutsa nitzan denboran, aita zenak ninduela goiz argi batez eraman. Orroitz zirea, ahapetik zer botu egin nuen han? Beti maiteko zinitudala nola nerautzun hitzeman?

— 5 —

Zer ahal zen zure pena ez baizinitaizken mintza, nik ordea mixterioz entzun nuen zure hitza: "Gorde-leku bat erakutsiz hor dagoke ene giltza! Nitarat gabe, otoi, ez geldi hemen gaundi bazabiltza!"

— 6 —

Ate apal batetarik da zutarako sarrera, leio bakarra begira daukazula sorkaldera; pausu erdian joan daike ganbaratik sukaldara, halere etzitzuket utziko jauregi baten aldera.

— 7 —

Egun guziko nekeak unatua arratsean, ere ardiak utzirik zure ganat etortzean, errege baten urgulua

sendi nuen bihotzean; hameka aments gozo eginik badut zure ohantzean!

— 8 —

Noizbait etxean norbaitek egin baderaut beltzuri, nintzaneko haur, nigarrak zu baitan ditut ixuri; gazteko kezka ments guziak kondatzen nauzkizun zuri, zuk konprenditzen ninduzula baitzitzerautan iduri

— 9 —

Artaldea zuri hurbil mendietan zabilano, primaderaren erditik larrazken ondarrerraino, zoriontsuago nintzala ez dut ahantzen oraino, erregerikan ospatsuena bere pauregian baino.

— 10 —

Negu beltza jin da gero amentsetan nindagola, ostotarik buluzi zen aldeko leizar arbola, "Berriz ikus arte!" erranik han utzi nuen etxola. "Ai, sasoiari ona zoin laburra [den!]"

iduri zuen ziola.

— 11 —

Negu batez pentsatu dut elurrez elur joaita, ikusi behar nuela mendiko ene maitea; gure etxola elur hotzak azpian zaukan ordea, gizon bat zuen hila iduri mihise xuriz gordea.

— 12 —

Egun onen erraiterak barnerat sartu bainintzan, ene biotzak etzuen atsegin haundirik izan: teilen artetik itaxura zarion nigarren gisan, dohakabe bat bisitaturik bezala itzuli nintzan

— 13 —

Gaur elurrak hurtu ditu zabaldu da primadera; artaldea ere berriz igan da mendi gainera; ahal bezain maiz sartuko naiz txola, zure barnera nehoiz ukatu ez derautazun bate hortaz gozatzera.

— 14 —

Baina gaur zen senditzen dut Zer heldu da ene gana? Jazdanikan aurtenerat bortitza zaut mendi gaina; gehiago luzaz ez nitaike izan lehengo artzaina, bainan, etxola, ez, otoi, trista utziko dauzut ordaina!

XALBADOR

Asto-lasterka

BAR - RESTAURANTE

AURRERA

Oporketak direla eta, Urriaren haseratik 25-era itxia egongo dela adierazi nahi die bere lagunei.

Urbieta, 12

Urrut.: 411528-412578

— DONOSTIAN —

IKASTARO BERRIA

"Irekia geratzen da 1973-1974garrengo ikastaroa" esango du ikastetxe espetsuren batean gizon ospetsuren batek aundikiro asiera ospatuz.

Xumeago egingen da toki gehienetan. Eta honelaxe bat ere aundikeriarik gabe irekiko dira gure ikastolak. Baina beste urtebete gehiago izango dute gure aurrek, gurasoek eta irakasleek ezi ditezten, ikas eta irakas dezaten.

Amaitu da uda aldia, bukatu dira jaiak eta oporrak.

Baina ez dezagun uste izan bien bitartean jendea lo eta alferkian egon denik. Izango zen, noski, holakorik ere. Gehienek, ordea, ikastaro berri honetan zituzten beren begiak eta ametsak.

Behin eta berriz aztertu dira osterira irakaskintzaren bideak eta erak. Eztabaidatu dira ezieraren elburuak. Baita ahariak bezala elkar jo ere elburu hauetan. Hazparneko aurreneko batzarra dugu hontan lekukorik onena.

Donibane Lohitzuneko euskal Unibersitatean jakin ahal izan genituen Loiolan egindako batzarraren berriak eta xehetasunak. Ale hontan berton ikus ditzakegu.

Baina ez da hori egin den lan guztia. Ikasten jardun da irakasle asko tituluak ateratzearren. Eta ikastola bakoitzeko irakasleek beren batzarrak egin dituzte datorren urte hontako egitaraua osa asmotan.

Guraso eta euskaltzale asko lanean jardun da eta ari da ikastaro berriari begira. Eziera berri hontaz jabetu nahirik, gela edo ikastetxe berriak jasotzen, dirua handik eta hemendik nola atera burua nekatzen.

Ez da ez ikastola suge gorrien zulo. Borondate oneko jende asko ari da lanean nahiz eta tarteka suge gorriaren txistuak entzun eta, nahiz eta txisturik ez jo, otsa entzun iruditu.

Ikastaro berriari begira ikastola barruko eta inguruko jendeak langile, ireki, zabal, zentzuzko, eta aurrerakoi izan behar duela uste dugu zerbait egin nahi badugu. Taldekeriak berehalaxe ito dezake landare gazte hau. Abertzaletasunaren esparruan dabilzan guztie niritziak eta jokabideak onarturik edo errespataturik egin behar dugu lan. Bestela aharri joko bati bezain pozik begira egongo dira gure etsaiak gure borroketi begira. Xaxatzen ari direnak ez dute minik artzen, talkan ari diren ahariak baizik.

Eta azkenean gure erriak eta gure aurrek nozitzen dute gehienik aharri talka hortan.

Aurraren jabe aurra bera da. Aurra, berak iritxi behar duen lekura eramane behar dugu eta ez guk aundiok nahi dugun lekura. Enparantza bateko zuhaitzak, bai, behartu eta bortxa ditzake, gora luzatzen uzteko orde, albotara zabaltzera itzala edo geriza egin dezaten. Ez ditekete honela aurrik behartu. Aurrari, berari dagokion nortasuna lortu dezan, giro egokia eta ongari jatorrak eskaini besterik ez diogu egin behar.

Nor izan dadin lagundu behar diogu aurrari eta ez guk buruan daukagun "gizon-irudira" iritxi dadin bortxatu.

Inork ez dugu aurra gure elburuen jostailu eta tresna bihurtzeko eskubiderik. Aurraren morroi eta neskame gara denok. Eta hau ahazten zaigu sarritan zoritxarrez gure ikamika txoro eta ergetetan. Eta hau baztertzan dugu "jainko" berri bihurtu ditugun gure ideologietan.

Guk gaur oso segurotzat daukagun gauza gehienak edo denak dira oso badaezpadakoak. Ez ditzagun aldaezinezko jainkotzat ar gure zerbait irakaskera, ezibide, pedagogia, sikologia eta ideologiak.

Jarri gaitezen apal apal aurren zerbitzuan.

SALVADOR ALLENDE

Irailaren 13a ngaude. Bi egun besterik ez da Aqenderen eriotza gertatu dela. Oraindik ez dakigu ezer askorik. Chileko Lehendakaria zen Salvador Allende hil dela, besterik ez.

Ez a lida gehiegi jakitea? Munduak ez du bihotzik. Ez luke honelakorik gertatzen utzi behar.

Zergatik?

Allende ez da indarkeriaz lehendakartzara iritxi den gizona. Legez iritxi zen agintearen gailurrera, demokrazia bidez, auteskunde batzuen ondoren. Ez zuen armaz agintea lapurtu.

Bazuen Herriak 1976garrenean beste agintari bat aukeratzeko eskubidea. Urte hortan amaitzen bait zitzaien agintealdia.

Chilera begira zegoen mundua. Bai ote ditekete indarkeriarik gabeko iraultzarik? Bai ote ditekete diktadurarik gabeko sozialismorik? Noiz arte iraungo ote du agintean Allende?

Zailtasunez betetako urteak eza-gutu ditu Allende herriaren iraultza aurrera eramateko. Oztopo haundiak gailendu behar zituen. Ipar-Amerikak sareez bildurik zeukan nazioa askatu behar zuen. Bertako jauntxoak eta dirudunen erasoak jasan behar zituen. Ez diote agintzen utzi hango jauntxoek. Saltsa hemen, huelg ahan. Etengabeko gerra egin

diote.

Nahasmendu hori aitzakitza harturik aginte garaia amaitu baino lehen garbitu dute. Ekonomia aldetik eta sozial aldetik oztopoak jartzen jardun diren berberak nahasmendua aitzakitza tharturik hankaz gora bota dute Allenderen Gobernua.

Haundia da zenbaiten lotsarik eza. Betiko leloa da. Onez onean, bake bidetik, eta legeaz gauzak aldatu nahi direnean herria ondatzea nahiago interes batzuk galtzea baino.

Gobernu berriarentzat Allende dituzte erru guztiak. «Herriari giza eskubide eta giza askatasun guztiak kendu eta ukatu omen dizkio. Nazioaren batasuna hautsi omen du. Anaia arteko borrokara eramane omen du nazioa. Chileko legedia behin baino gehiagotan zapaldu omen du. Ekonomia zeharo ondatzen ari omen ozen. Arrisku izugarrian jarri omen du nazioa. Ez omen da gauza izan ordena piska bat jartzeko».

Eta gure ustez oker hoi denenen sustrai aaldaketarik nahi ez zutenetan dago. Bertako jauntxo batzuen eta Ipar-Amerikakoen diru interesetan dago.

Ez dute Allende bota arteko onik izan. Hortarako bi mila edo lau mila hil behar baziren ere ez dio axolarik. Anaia arteko gerrara nazioa bortxatzen bada ere bost axola.

Gero eta estuago jartzen ari ziren gauzak Chilen. GENESIS aldizkarian hitz hauek idatziak zeuzkan Allende: «Gerratea sortuko balitz irabazle izango ginake noski. Baina hori da gutxienekoa. Nazioa ondatuko litzateke zeharo, hori da gogorrena. Arrunt lur joa geratuko litzateke ekonomia. Gurasoak alde batean, eta semeak bestean borrokatuko lirateke».

Aldizkari berean ezarriak ditu beste hauek ere Allende sinesgabeak: «Beste hoiak gobernu osoa hartuko balute, ifernuan biziko litzateke herria. Orduantxe bai sines-tuko nukeela ifernua badela».

Ez dakigu Allende politiko ona izan den ala ez agintzen egon den bitartean. Baina Allende profeta gertatuko da.

Gertaera honek bai muturreko latza eman digula sozialismoa lege eta demokrazia bidez egin ditekete gauza dela sinesten dugun guztioi.

Eta orobat arrazoi eman die ezinezkoa dela langileariaren diktadurarik gabe diotenei.

Penagarria da!

Munduak pauso asko eman ditu atzera gertaera honekin.

IRAOLA

Andrei Sakharov

Fisiko eta pentsalari ospetsua dugu Sakharov rusoa. Izen haundikoa dugularik bai Errusian eta bai handik kanpo, giza-eskubideen aldeko itsu bilakatu da. Errusiako Herria demokrazia bidetan sartzeko garaia iritxi zaiola adierazi dio behin eta berriz gaurregungo sistemari. Errusiako Herria aski heldua omen dago bai ekonomi aldetik eta bai politika aldetik demokrazian bizitzeko.

Gira-eskubideen eta giza-askatasunaren alde lanean ari zaigu eten-gabe Sakharov.

Oraindik orain hamar herrialdetako kazetari eta berriemaile bildu ditu bere inguruan «Soviet Batasuna» behartu dezaten egiazko askatasunera. Ez du bildurrik bere iritziak azaltzeko kanpoko edozein egunkariri.

Aldi berean beste hiru jakintsuk, Maximov idazleak, Galich antzerkigileak eta Chafarevich matematikotzeko eta elkartzeko askatasuna konformagaitz diren guztiak garbituz, edo poliki poliki zabalduz, la-tsidadean lana, baina bertan jarraitzen, Stalinen garaia. Ez zal-nerriti kides egin nahi. Dagoeneko aitortzea, nahi lukete. Ez lukete in-

kio oraindik ahaztu bahitegi haiek. eskaini diote Princeton-eko Unibersitateari «Pakearen Nobel Saria» eskatu dute tuzte gizonaren eskubideak eta as-diktadurak. Sakharov-ek ez du bere Sakharov-entzat.

Bienbitartean oso haserre daude esaten duen guztia ez dela zuzene katasuna ez luke luzaroan iraungo daukaten bezala errespetatuko bali-laxe edo hesituriko zelaletan bahitu saituz eta askatuz joan.

Baia beste jakintsu asko beza-rrian daukan izenaz baliaturik egoera Hogei milloi egon ziren bahituak he-darrik hartzerik nahi askatasun-zale diren jakintsu hauek.

Kremlin-eko zuzendariak agindurik dezaketela edo eroeteen sar, baina halaz guztiz ere bertan jarraitzen du tu nahi du. Bai bertan eta bai atze-Errusiako Agintariak. Pentsatzen eta gogor hori aldatu nahi luke.

Izan ere ankar gora joan ditezke emanaz gero.

Baina Errusiak ez dauka beste bi-gaurko agintariak jendeari pentsa-situriko zelaletan.

Jendea bildur dio ora indik derik edo Stalinen garaia bihurtu, lenean.

Baina ausartu al ditekete Breznev Stalinen jokabidetara makurtzen? Kremlin-ek Sakharov espetxeratzan badu eta bestalde azaroan «Bakearen Nobel Saria» ematen bazaio Hitler-en pareko gertatzen da Breznev. Nazien gogorkeriak jasan zituen Ossiewski-k irabazi bait zuen 1936 garrenean «Bakearen Nobel Saria».

Ez da isilduko azkeneko «Bakearen Nobel Saria» irabazi zuen Willy Brandt ere jakintsu hauei zerbait gertatzen bazaie. Handik aurrera ez ditekete Breznev Alemanian, USAn eta munduko beste herrialdetan barrena nolanahi ibil.

Hortan du Sakharov-ek ere itxaropena. «Willy Brandt-en hitz batzuk, jakintsu erasotuen alde, garrantzi haundiko hitzak lirateke», aitortu du. «Ez dut bildurrik, munduak salbatuko nau» esan du.

Pozgarri litzake askorentzat Krem-lin irekitze aeta herritarrentzat askatasun gehiago ematea. Benetan poztuko ginake. Bestela, betiko, diktadurarik gabeko sozialismorik ezinezkoa dela pentsatu beharko genuke.

IRASTORTZA

zeruko
ARGIA

Zuzenadaria:
MIREN JONE AZURZA

ARISTEGIETA

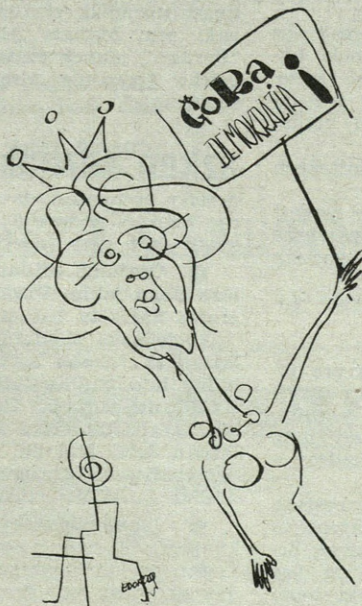
Nafarroa-Kantauri eta Aragoko Kaputxinoak argitaratua (Kale Nagusia, 50-1.º. Burlada-Pamplona).
Donostia: Okendo, 22
Tel. 42 66 66

ARPIDE SARIA:

Barruan	300 pezeta
Korreo batasunetako errietan	350 pezeta
Atzerrietako beste errietan	370 pezeta
Aldez	Aurrez galdetu

Salmetan (ale bakoitza) 7 pezeta

Irakola:
«Gráficas Navas»
A. Adoain, 1 IRUIREA
D. L.: NA. 80-1963

berriak Aurreko urtetan bezalaxe, aurtan ere eratua izan da Deustuko Unibersitatearen arduraean irakasle mailako ikastaro bat. Honako ikastaro hau irailaren 24etik. urriaren 3ra. arteko hamar egunen buruan eratuko da, Patxi Altuna eta Alfontso Irigoyen maisuen zuzendaritzapean.

Ikasaldiok iluntzeko 8etatik. 9.30ak arte eratuko dira. Matricula ordaina 400.— pta. hainako omen. Izenak ematea Deustuan bertan, "Euskal Kultur Mintegia" delakoan, arratsaldeko 5etatik. 8ak. arte.

Ikastaro hau Arrasaten, urriaren 6an. eratuko den Irakasle Mailako titulutza lortu ahal izateko etsaminari begira muntatua izan da.

● Guztioak dakigu olosako Igarondo zelaian jaialdi bikoaina eratzeko direla.

Irailaren 22an., larunbatean alegia, gaueko 9etan., amai-ka kantari bilduko da Tolosa inguruan. Han izanen dira "Enbor" eta "Oskarbi" kanta taldeak, Xabier Lete, Lurdes Iriando, Benito Lertxundi, Antxon Balverde, Pello eta Pantxo, Etxamendi eta Larralde, Lupe, Jon Enbeita eta Gorka Knörr kantariak, bai eta Zumarragako trikitixalariak eta "Irrintzi" dantza taldea ere.

Jaialdi ondore nerromeriak jarraituko du, Zumarragako trikitixa, "Los Mansos" taldea eta Bergarako Inaki Arriaran kantariarekin.

Eguraldi esasa balitz, Igarondo zelaian izan beharrean Beotibar pelotalekuan izanen da adiarazitako jaialdia.

Zenbait hormatan ikusi ahal izan dugu jaialdi honi dagokion txartela, eta dirudienez, antolatzaleok kantariak aukeratzeko egokiagoak dira euskaraz idazten baino.

● Biharamunean, igande egunez, Oztibarreko jaialdi direla eta, Euskal Herriko Lehen Kanta Berri Sariaketa eratuko da Larzabalen.

Oztibarre (Ostabarret) Baxenabarreko bederatzi eskualdeetako bat dugu. Gainontzeko zortziak Baigorri, Arberoa, Garazi, Amikutz, Orzainze, Iholdy, Landibarre eta Agaramuntsak dira. Oztibarre Zuberoa ondoan dago, eta bere hiririk nagusia Larzabal (Larceveau) Maulera bidean.

Bertaraino joatekotan, Gipuzkoatik Urruña, Azkain, Ezpeleta eta Donibane Garazitik zehar. Nafarroatik, Elizondotik zehar, Baigorri eta Donibanera. Luzaidetik, aldiz, berehalaxe dago Donibane. Larzabal, Donibane Garazitik 16 kilometrotara dago.

"Ongi joan eta hobeki jin".

hitzaldiak

Urriaren lehen hiru egunetan hiru hitzaldi eratzeko dira Eibarren. Hiru hitzaldiok "Euskara Idatzaren Batasuna"ri buruz izanen dira, iluntzeko 8etan., S. C. R. Arrate delako elkarteak.

Hilaren 1goan. Aita Villasante Euskaltzainburuak Euskara Idatzaren arazoak hitzeginen du, Euskaltzaindiak urtez urte urratu dituen pausak eta hauz honi buruzko jokabidea azalduz.

Hilaren 2an Xabier Kintana Euskal Aditaz mintzatuko da. Idazle zaharrenetatik orain arteko erak eta jokarak gaingiroki adiarazitako ditu, azken bolada honetako iritziei atxikiz batipat, eta Euskaltzaindiak arazo honetarako garai onez izendatu zuen batzordearen azken erabakiak zehatz mehatz azalduz.

Hilaren 3an., asteazkenean, Koldo Mitxelena Euskal Hitzegiaz mintzatuko da, Larramendi eta geroztiko hiztegi-lerik ezagunenak aipatuz, Arantzazuko Lehen Hitzegi Bateria a modlatzean eta hainbat ahaleginetan murgilarazi gaituzten arrazoiak azalduz.

ribera kalean

Hilaren 5ean. Bilbora joan behar izan genuen, eta bide batez Ribera kalera hurbildu ginen, behingoa Euskaltzaindia eza- gutze aldera edo.

Ez, ez genuen Euskaltzaindiaren Etxe Nagusia ezagutzen. Zenbaiti harrigarri irudi dakioko, eta segurutzik beste hainbatek adarra joko digu, baina, nahiz eta "beti joaten ihardun", sekula santan egon gabe ginen Azkue zenaren habiatxoan.

Entzutez etxe zaharra zela bagenekien, eta, agian, hain zaharra espero genuelako edo, guztiz txukun eta garbi iruditu zitzaigun. Azken bolada honetako eraberritzearen ondorioak nabari dira, eta bere apaltasunean amonatzeko pox-polin dotoretzua iritzi genion.

Arratsalde erdia izan arren gazte talde bat buru-belarri lanean ari zen, Euskalduntzen deritzan euskara ikasteko metodoaren hirugarren alea burutzen alegia. Irakurleak dakikeenez, dagoeneko argitara emanak dira irakasle talde batek (Badiola, Egileor, Etxebarria, Goikoetxea, Intxaurreaga, Kintana, Legarreta, Munduate eta Zearreta) prestatutako lehen bi aleak, eta, esan bezala, talde berberori hirugarren alea moldatzen ari zaigu.

Erakutsi zigutenez —oraindik esku izkribuz—, hirugarren ale honek hamalau ikasgai izanen ditu guztiz, eta jadanik lehen zazpiak erabat bukatuak dira, inprimategira eramateko prest. Gainontzeko zazpiak, berriz, moldatu samarrak.

Irakasle talde honek Durangoko Azokarako nahi luke

hirugarren ale hau agertarazi. Eta, ezin bestean edo, berandu asko jota ere, abendurako bai behintzat.

Hirugarren ale honen mamiari dagokionez bestalde, esan dezakegu esan aditzari atxikia izanen dela batipat, bai eta joskera eta deklinabideari ere. Horrez gainera, zenbait esatera eta testu zaharrek osatuko dute ale berri hau. Azala, azkenik, aurreneko biak bezalako.

Durangoko Liburu Azoka laster batetan dugu, berrogeitaka egunean buruan. Saia bitez bilbotar kementsuok!

denda izendegia

"La Vasconia" banka etxeak Euskaltzaindiari onartua duen Denda Izendegia argitaratzea erabaki berri du.

Ez da honako hau lehen aldiz izanen "La Vasconia" Euskaltzaindiaren agiri ofizial bat babesten duela. Duela urtebete inguru ere —Durangoko Azokan, hain zuzen— bere babespean argitara eman zen Jose Mari Satrustegiren zuzendaritzapean eginko Euskal Izendegia. Harako argitaralepena 50.000 ale hainako izan zen —bost bat urtetarako izanen zelakoan—, eta hain harrera ona izan zuen eze, sei-zazpi hilabeteren buruan 45.000 ale banatu ziren.

Orain berriz, Denda Izendegia da "La Vasconia" etxeak laster asko eskainiko diguna. Honako izendegi berri hau Xabier Kintanaren zuzendaritzapean egina dugu, berorrek eragina eta burutua, Euskaltzaindiari onartua duenez gero Euskaltzaindiaren beraren lan eta agiri ofizial bezala har dezakegu arren.

Dakigunez 25.000 ale argitara emanen ditu Iruñeko banka etxeak, eta, denda izendegiaz gainera, beste edozeinbat esatera eta izenburu ere bertan azalduko dira, hala nola, esate baterako, "Prohibido el paso", "No fumar", "Atención", eta honelako amaika Bestalde, zenbait "slogan" ere bertan bilduko omen da, eta ez dugu dudarik harrera ezin hobea izanen duela Euskal Herri guztian zehar. Ea ba, Denda Izendegi hau dela medio, eta guztion laguntza apur batez, geure herri inguruok euskal kutsuz hornitzen ditugun.

Bihoakie aurrez gure txalorik handiena "La Vasconia"ko zuzendari, bai eta, jakina, Xabier Kintana eta Euskaltzaindi osari ere.

nafarroako diputazioa

Nafarroako Diputazioak 26.000.— ptako. diru laguntza eskaini berri dio Euskaltzaindiari. Beraz, oker ez bagaude, Nafarroako Diputazioa dugu Hego Euskal lau diputazioetatik gutien ematen duena.

Azken urte hautan Nafarroako Diputazioa izan dugu aintzindari euskalgintzan. Orain, ordea, badirudi aldaketaren bat izan dela Euskal Arazoetako Batzordearen barruan, eta, beti bezala, hauziren bat sortzen denean ahulena galdutxo ohi du, kasu honetan Euskaltzaindiak alegia.

Dena den, gertatuak gertatu, benetan uste dugu Nafarroako Diputazioak erabateko zentzua erakutsi izan duela une zailagoetan, eta sinetsirik gaude Diputazioa bera eta berak sortu duen "Principe de Viana" saila ahalik eta zentzurik irekienaz baliatuko direla, Nafarroa guztiaren eta bere euskaldungoaren onetan alde batetik, eta orain arteko zenbait langile amorraturen zeregina izorratu gabe, bestetik.

● Bestalde, joan deneko abuztuan Nafarroako Diputazioaren babes eta zuzendaritzapean eratu zen irakasle mailako ikastaroari dagokionez, diogun, egiri zor zaien alde- tik. Diputazioak ez duela "Irakasle Titulurik" eman, "Certificado de Asistencia" baizik.

Nabari da ez dela gauza berdina, eta nabari den bezain garrantzitsu deritzagu berezketak honi.

jira eta buelta

Euskal izenok jira eta buelta darabilzugu. Agian arazo ximplea; behar bada hutsaren hurrengoa. Garrantzi gabeko arazoa, bai, baina, funtsean, alde batetik zein bestetik, sakonean diharduen hauz baten salatzaile.

● Motrikon APAIN izenez bataiatu dute joan den abuztuan neskatila jaio berri bat. Oker ez bagaude izen berberori ontzat emana izan da juzganduan ere.

● Bergaran, berriz, ZIGOR jarri izan nahi diote mutiko bati. Ez dugu jakin ahal izan juzganduko erabakirik. Inork zerbaiz badaki esan dizegula. Aurrez mila esker.

● Irakurleak dakikeenez, Alfontso Irigoyen euskaltzainak haurtara eraman zuen Bilbon ENEKO izena. Arazoa Madrilen dago. Udako oporraldiak direla eta ez direla atzeratu egin omen da hauz honen erabakia. Irigoyen adiskideak datorren hilerako espero du erantzuna.

● Azpetitiko berri emale argi eta prestu den "Anatsan"ek esan berri digunez, ENEKO izena onartua izan da Donostian.

Zenbaiti harrigarri irudi dakioko ENEKOaren arazo hau. Hau da, Tolosako agiri bat zela medio, Madrilen duela urtebete galarazia izan, eta orain berriz onartua Donostian. Hala ere, uste dugu ez dela lehen kasua, eta badal- teke berriz ere gertatzea.

Izan ere, Jose Mari Satrustegiri entzuna diogunez, ENEKOaren arazoa hain hanka-sartze handia izan zen eze, nor- tasun eta jakintza apur baten jabe den errejistroko ardu- radunak ez omen du batere eragozpenik izaten izan hau onartzeko.

Dena den, euskal semea euskal izenez izendatzeak, ez du inolaz ere gizon on-huts edo argitsuren baten nola ha- lako emaitza izan behar, herri oso baten eskubidea baino. Honetan dihardu batzorde propos batek eta guk ere la- gun dezaiokegu bere ekintzan. Gure laguntza hiru maila- tan berez genezake.

—Jaio berriaren izena denboraz pentsatu. Jar daitekeen ala ez aurrez jakin.

—Inoiz ez haizitara joan, are gutiago honetaz zerbaiz dakien baten laguntzarik gabe. Eta joatetan, beharrezko baldintza guztiekin, arrazoi "guztien" jabe. Arrazoi guztiak ere ez bait dira inoiz gehiegi.

—Izena onartua balitz Euskaltzaindiari jakinarazi, "Li- bro de Familia" delakoaren kopia bat bidaliz.

zenbait bitxikeria

Irakurleak xoxoenak ere ja- kin dezake Gipuzkoan barre- na "Gipuzkoako Emakume Pintatzaileen Sariaketa" eratua izan dela. Azken bolada honetan Gipuzkoako herrietako erdal albistari guztiek eskaini digute —nork bere sailean— sariaketa honetako araudia.

Ez dugu uste, benetan, sariaketa horrek horrenbesteko pelmada merezi duenik, ez eta berri emaleek —batpatean eta nork bere kabuz— inork esan gabe sariaketa horren be- rri eman dugutenik. Nonbait, eta aurrezki kutxaren bat edo beste antolatzaile dela gainera, harako sariaketa herri guztietako kroniketan aipatzeko "kontseilua" izan da.

Noski, primeran deritzagu guzti honi, baina horrenbes- te zabalkunde emanen bagenu beste hainbat gauzari beste kuku batek joko liguke.

● Uztailaren 22an. eratze-ko zen Otxandianon Gere- diaga Elkartek programaturik zuen Ezpatalantzari Eguna. Eratze-ko zen, bai, baina ez zen eratu, antolatzaileek ez zuten lortu ahal izan beharrezko baimena.

Honako berririk ez du orainoz inor harritzen Euskal Herrian barrena. Baina, harritu gaituena zera izan da, euskal astekari batetan adiarazitako lerroakadalegia. Hau da:

Igande orretarako, Gerediaga-ko gazteak antolatu es- kuen Ezpatalantzarien eguna. Ikusgarria izango zan Eus- kalerriko oiturak maite dabezanentzat, baiña zoritxarrez, agintarien baimenik ez zan lortu, EUREN ZIOAK EUKI- KO DABEZ, ZIUR NAGO.

Kontxo, kontxo, ez zitzaigun besterik falta; Ezpatalan- tzari Eguna ospatzeko baimenik lortu ez, eta oraindik ere, euskal berri emale batek, euskal astekari batetan ("aber- tzaleen" noski), harako baimenik eman ez dutenei arra- zoi eman, edota, gutienik, atxakia eskaini.

● Bilboko Aurrezki Kutxa Munizipalak eratua da I Euskal Pintura Lehiaketa. Izenak berak, antolatzaileek esan bezala, "vasco-navarro" dio... eta guk ezin jakin zehatz mehatz zer esan nahi duen.

Dena den, baldin pintatzaileen batek edo bestek —pin- tatzaileak "artistak" diren aldetik— guk baino gehiago ba- daki, eta baldin "vasco-navarro" familia bakan horretan bere burua sartzen badu, jakin beza harako lehiaketan parte hartze-ko lanak irailaren 17tik. urriaren 13ra. arteko lau asteren buruan bidali beharko dituela.

hainbat sariketa

Iraila nahiko oparo gertatu zai- gu euskalgintzan. Edozenbat he- rritan eratu izan da amaika jaialdi, "euskal aste", "ha- mabostaldi" eta antzerako ugari. Ekintza hauen babes- pean eratu izan da ere hainbat idazlehiaketa. Eman deza- gun hemen jakin ahal izan dugunen berri.

ORDIZIAN. Ordiziako "Jakintza Astea" dela eta, era- bakia izan da IV Haur Idazlehiaketa. Hiru mailatan bere- zia zen, gaztetxoan adinarean arauera:

12 urtetik 14era. artekoan sailean Maria Pilar Mintegi ataudarra atera da irabazle, "Ene Herri bihotzeko Euskal Herriaz zerbaiz" izeneko idazlanaz. Bigarren, Yolanda Zu- rutza, ataudarra hau ere, "Gaztetxoak Euskal Herrian" deritzan danaz. Eta hirugarren Ordiziako Xabier Lonbide, "Gabonetako Saria" lanaz.

9tik. 11ra. arteko sailean berriz, Ordiziako Inaki Irola atera da irabazle, "Euskal Herriko Gudak" deritzan la- naz. Bigarren "Arrantzalea eta bere andrea", Jon Lonbide ordiziarrek idatzia. Eta hirugarren Simone Begiristain eta Juan Jose Mintegi ataudarrak, "Basarritar bati Donos- tian gertatua" eta "Montxoren Ixtorio bat" izeneko idaz- lanez.

6 urtetik 8 urte arteko sailean, azkenik, lehen saria bi- ren artean banatua izan da, hau da, Ordiziako Miren Su- kia —"Nere lagunak eta nis"— eta Ataungo Mari Carmen Begiristain —"Alargun beartxu bat"— izeneko neskatilen artean.

Honako idazlehiaketa honetan Goierriko gaztetxoek par- te har zezaketenez, gure zorionik beroenak Ordizia eta Ataungo neska-mutilei, bai eta beren maisu eta andere- noei ere, aipatu beharrik ez dagoen arrazoiagatik.

ZARAUZEN. Zarautzen ere izan da zerbaiz. Garai onez sail honetan adiarazi genuenez, C. I. T. delakoak eratua zuen aurtan ere V Haur Ipuin Lehiaketa. Honako lehiaketa hau euskaraz nahiz gaztelaniaz izan zitekeen, eta Zarauz herriari buruzko gaia zuen derrigorrezko.

Euskara sailean "Nor da emen ongile" deritzan ipuina atera da irabazle, Martin Iturbe ondarrabiarrak idatzia. Oker ez bagaude, Martin Iturbe iaz azaldu zitzaigun idazle bezala, Irun Hiria deritzan Olerki Sariaketa irabazi arte ez bait genekien euskaraz idazteko irrika zuenik ere. Hona, ba, Martinen bigarren saria, eta bide horretan jarrai de- zala opa diogu.

Erdarazko sailean, berriz, Zarauzko apaiz den Javier Eizagirre atera da irabazle.

edocenbat izen-abizen

Rufino Arrola eta Ke- pa Arriabalaga biko- tea Euskal Herriko Triki-tixa Txapelketaren irabazle atera berri da. Honako txapelketa hau Bizkaiko Lexonan eratu zen, irailaren 11an.

● Iruñeko Jose Luis Novel Gofñ jaunak Bermeon era- tua izan den "Lebatzamu" III Euskal Herriko Argazki Sa- riketa irabazi egin du.

● Joxe Zarraga "Eperra" Bizkaiko Aurrekulari Txapeldun atera da. "Eperra" 64 urte dituen gazte deustuar bat dugu.

● Irakurleak dagoeneko dakikeenez, irailaren 9an. eratu zen Ezkiogan Gipuzkoako V Artzain Zakur Lehiake- ta. Aurreko bi urteetan bezalaxe, Ezkioga bertako Anjel Arantzadi artzainaren "Xol" izeneko zakurra atera zen irabazle.

● Hilaren 6an., Donostiako Euskal Jaietan barrena, Euskaltzaindiak eratua zuen "Berto-Paperak" Sariaketa era- baki zen. Mahaia Aita Zabala, Juan Mari Lekuona eta "Bordari" jaunek osatzen zuten. Irabazle, iaz bezalaxe. Ure- peleko Fernando Aire "Xalbador". Bihoakio gure zorionik sutsuena.

azken berriak

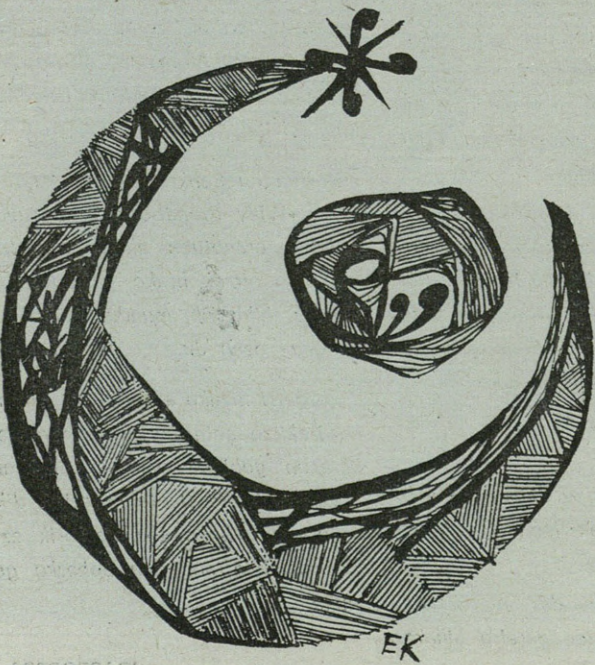
Telefonoz esan digutenez, Onda- rroa eta Altsasuko ikastolak an- dereño premiatan daude. Ondarrutarrek aski lukete euska- raz lekien andereño batez. Altsasun, aldiz, Maisutza Ikas- keten jabe den andereñoa beharko lukete.

● Oraindik ofizialki jakinarazi ez den arren, jakin ahal izan dugu jakin, Durango aldeko Gerediaga Elkartea Mono- grafia Sariaketa bat eratze-koan ari dela.

Dagoeneko moldatua omen da sariaketa-aren araudia, anto- latzaileek harako sariaketa babestuko duen antolamenduren baten bila badiharduten arren.

Diogun jadanik, Gerediagak puntuan jakinaraziko duen Monografia Sariaketa Durango Eskualdeko ermita buruzkoa izanen dela, hau da, ermita bateko zein besteko kondaira, arte balioa, jabetasuna, Andra Mari irudiak eta beste edo- zenbat gauza aztertuko dituzten istudien sariaketa alegia.

● Jakin dugunez ere, Gerediaga Elkartek Durango Es- kualdeko Abizen Azterketen Sariaketa bat ere eratze-ko as- motan ari da Ez dugu honetaz berri zehatzik. Oraingoz ba- dakigu arazo hau Ermuako Agustín Aranbarri jaunaren es- kutan dagoela. Eta, Ermua horren urruti ez dagoenez... da- torren astein izanen dugu honetaz berri ugariagorik.

Chileko demokraziaren eriotza

Chilek nahiko karta onakin hasi zuela joko zirudien. Jokoa erabat bizia zen ez bakarrik hain larri dabilen Hego Amerikarentzat, bai eta "hirugarren munduko" herrientzat eta sozialismo jator baten bila dabiltzan europarrentzat ere.

Chilek demokrazia bidean pauso luzeak eta sendoak emanak zituen. Ezberdin pentsatzen zuten eta duten jendearekiko giza-legeak betetzen aspaldi ikasi zuen.

Herri-iritzi zabala, goimailakoa zer zen ere bazekien. Ondo gertutako jendea ere ez zitzaion falta politika bideetan. Elkarriketa maite zuen. Bazuen Sobietar Batasunari ondo lotutako Komunista Alderdia ere, berrogei urte hauetan bere lekua gordetzen jakin izan zuen Alderdia.

"Unión Popular" delako gobernuak, Allende buru zuelarik, 1970 urteaz geroz hutsune franko egin zituen, egia da. Politikan azkarregi ibili nahiez, ekonomi legeak ez zituzten behar bezala bete. Lehenengo urtez bizitza merkatu egin bazan ere gero inflazioa jabetu zen sal-erosketaz eta estraperloa zebilen nagusi. Ekonomiko larritasun hau kanpoko herriek eginiko indarrekin eta estropozoarekin gaiztotu egin zen. Izan ere munduak ez zion batere lagundu Allenderi eta gaur ez da erraza "Unión Popular" hori kanpotik ala barrutik ito duten jakitea.

Baina gauza bat dago argi: Allenderen gobernu demokrazia bidez iritxi zen agintera, auteskunde demokratiko eta libreaz. Legez, beraz. Ez zuen gehiengoa Batzar Nagusian baina ez zen hortan ere bakarra. Frei berak ere ez zuen izan.

Baina eskuindarrek ez zioten bizitzen uzten. Ez eta beste muturreko ezkertiarrek ere. Kristau demokratak berriz, azkenera arte ez dira bere lekuan jarri. Eta denen artean, maltzurkeriaz, militarrek joko politikoan sartuz eta erdiko klaseen etsipenez, pikotara joan da gobernuak.

Une hau biziki latza da Hego Ameriketako demokratentzat eta liberalentzat. Allende, bere leialtasunez, nazioartean leku ohoretsu bat eman zion Chilerri. Eta Hego Ameriketako herririk demokratenean demokrazia hiltze honi zelebrekeri triste deritzagu. Ipar Amerikak Kubakin harreman estuagoak nahi dituenean eta Kissinger jaunak Hego Amerikarekin elkarriketa eraginkor bat eskatzen duen garaian, hain zuzen.

P. MANDIOLA

CHILE: DEMOKRAZIA ETA IRAULTZA

Ispilu batean begiratuko bagenu bezalaxe, gaurko Santiagok atzoko Praga dirudi. Izan ere, Txekoslovakia giza-legez bizi nahi zuen, loturik zegoen gizartea askatu nahi zuen, sozialismoak beti agintzen duen askatasun giroa, alegia. Chilek berriz ez zuen bere ondatsunik haundienak atzeritarren eskuetan egotea onartzen, ezin onar zezakeen hainbeste mixeria bere lurralde batzutan, eta gizarte-klaseen artean zegoen desberdintasun ikaragarria: demokrazia liberean bizi nahi zuen.

Pragako kolektibismoa, Santiagoko liberalismoa bezain gaixorik zegoen orde. Baina, hala ere, berdintsu bukatu behar ote zuten azkenean?

Sortaldean indar gorria izan da jabe eta ahul xmarra zen herri-mogimenduen gainetik garaile irten izan da. Eskuindar gutxi batzuek ekin zuten indar zapaltzaile horren aurka, alferrik, jakina.

Sortaldean berriz kanpoko indarrak, batez ere indar ekonomikoak lagundu die Parlamentuan gehiengoa zuten taldeei; baina talde hauek nahiko sendoak ziren eta gobernuaren aurka zeuden. Denen artean, garaile irten dira. Orain ikusiko da Chilek ere Txekosloveniaren jasan zuen «normalizazioa» eta zigorra jasan beharko ote dituen.

Ezin konpara ditezke batzuek eta besteek erabili dituzten erak eta moduak; bi rejimenak ere nahiko desberdinak ziren, baina hau da egiten dugun galdara: bi herri hauek beren legeak bete nahi bazituzten, beroriek onartutako bideetatik abiatuak baziren, nolaz ez ziren iritxi beren helburuak betetzera? Aldaketen beldurra ote da legea bera baino indartsuago?

Chileko eskuindarren jokabidea argi dago. Bere nahiak, bere helburuak, ez dute herriaren zer ikusirik. Demokrata kristauen jokabideak berriz, esanahi haundiago izan du. Beroriek hasi zuten iraultzak eskuetatik ihes egin zien eta honi eskerrak iritxi zen Allende agintaritzara. Demokrata kirstauak gertuago zeuden «Unión Popular» delakotik, «Partido Nacional» delakotik baino.

Kristau demokraten buru batzuek gehiago eta zorrotzago ikusten badute ere, partidu honen oinarria erdiko klasea da. Erdikoa diruz, erdikoa helburuetan, erdikoa bere azterketetan.

Agintean azkarregi ibiltzeko beldurrak kalte handia egiten dio agintean dagoenari berari; gogortu eta errorrerazi egiten du, luzera. Eta bere arriskuak hor ikusten ditugu, gobernuaren galdi-unea, gerra zibila edo indar atzeratuen berpiztea.

Bainan Sartalde, zorioneko Sartalde hori, poztu daiteke gaurko egunean. Santiagoko «udaberriak» ez bait ditu tanke-loreak kaleetan ernearazi, Pragan bezala...

Zorioneko Sartaldeak (Chile berea duen Sartalde horrek), lasai begira ditzake berak argitzen ez dakiz-

kien problemak. Lasai utz ditzake bere korapilotuak loturik, nahiz eta ez izan dion bezain «demokrata»...

Baina Santiagon jo duen kanpaia Sartaldeko «demokrazi» pean bizi diren asko eta askoren belarriek aditu dute eta belarri horen jabeek, totalitarismoan ez badute bizi nahi, saiatu beharko dute «askatasunean iraultza» egiten. Gaur erakusten diguna. Hau da Chilek.

AZPEITIA

CHILE

Militarrak politikan sartzen direnean

Chile, munduko bigarren herria da kobrea kanpora saltzen dutenen artean. Eta hortik ateratzen du dirurik gehiena bere beharretarako. Garrantzi haundiko arazoa, beraz.

Marraskian agertzen denez, 1970-1972 bitartean oso behera jetxi zen kobreaken prezioa: toneladako 409 libra esterlina.

Aurten berriz, 790 libratan dago tonelada. Beranduegi. Azken boladako huelgak kalte ikaragarria egin diote Chileko ekonomiari.

TRANSPORTES azkar

ERAMAN-EKARRIRAKO KAMIOI AUNDIAK
Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donostia egunero:

Iruña, Bilbao, Gazteiz, Jerez de la Frontera, Cadiz, Alicante, Murcia, Cartagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid, Zamora, Palencia, Salamanca-ra.

Astean iru aldiz:

Sevilla, Lugo, Coruña, Orense eta Vigo-ra.

Carretera Gral. a Hernani - B.º Ergobia - DONOSTIA

Telefonoak: 450313 eta 459723

Aptdo. 1381

Aptdo. 1381

ETXEKO-ANDRE: IRAUN ARAZI ZURE
ARROPEI ONOKO JABOI ONEKIN:

JABON LAGARTO

Zure garbiketa makinaz egiten ba'ezu

ATOMIZADO LAGARTO — Jabolak erabiltu beti
Eskuz ba'zabiltz, LAGARTO — Jabolak bear dezu erosi

JABON LAGARTO, garbiketarako jabolak bakarra
Etxeko-andrearentzat neskaerik egokiena.

JABON LAGARTO!

ORMAZABAL - DAR DUNIXI

ETXEGINTZA TA ETXE - TXUKUNKETARAKOAK
URALITA ORDEZKARIA

TOLOSA

Urrutizkiñak:

Etxekoa 65 19 60

Landolekoa 65 19 33

URRETXUA

Urrutizkiñak:

Landolekoa 67 17 84

ERAKUSTOKIA: Tolosa'n - Zumalakarregi, 7'gn

aristegui hermanos

ZORUAK ETA ESTALKIAK,
PERSIANAK, ATEAK, ETA ABAR.
GARBITOKI ETA ITURKINTZA GAIAK.

ERAKUSTOKIA:

FUENTERRABIA, 19 - URRUT. 11489

DONOSTIA

ERAMAN-EKARRIRAKO
AGENCIA

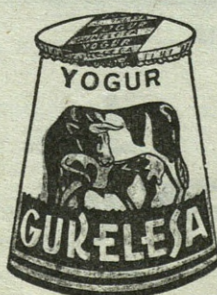
Transportes A L E

EUSKAL IRRATSAIOAK

ERRI GUZTIRAKO

Urrutizkiñak: 421889 - 427726

Iparaguirre, 8 - DONOSTIA

YOGUR

GURELESA
GOGOZKOENA

EUSKAL GIZARTE HAUTSIA (II)

POLITIKA ETA POLITIKAK

Herri-mugimendu hau zenbait politikarekin batera dator, politika hitza hemen nahiko arrunki hartzen bada. Beste zenbait politikabideri, aldiz, zuzenki kontraesaten dio.

Baina zehazkiago hartzen bada, politika diferentek dira, herri-mugimendu honek zuzen-zuzen eta osorik kontraesaten ez duen politika baitan, mugimendu hau politika haiekin zenbait gauzatan bat datorrelarik, baina haiekin berdintzera ailegatu gabe.

Hauen artean, Alderdi abertzale klasikoak daude, lehen-lehenik. Ez dago dudarik, herri-mugimendu honen barnera haien ideia eta asmo asko sartu dela. Eta, uste dudanez, herri-mugimendu honen presopostu historikori importanteena ere haietzek izan dira. Halabaina, herri-mugimendu hau gauza askotan apartatu da alderdi haietatik (edo abertzaletasun hartatik), eta ezin esango litzake, haien umea besterik ez denik.

Gero, Alderdi sozialista klasikoak daude (sozialistak edo komunistak). Gaurko herri-mugimenduek hauei ere asko zor diete, baina funtsean haueitatik ere aparte dabil. Bere sozialistak ideia ere beste iturri batzuetatik edan ditu gehienbat: sozialismoaren tradizioan zeuden, baina gehienetan herbestekoak ziren, gure tradizio eta problematika politikotatik urrutu bizi ziren. Autore eta pentsamentu korrontetatik. Halare (edo horrexegatik) bildur izan daiteke, mugimendu honetan sozialismoa askotan "sozialismo akademiko" hutsetatik ez dela pasatzen. Jeneralean, mugimendu guztiak "superideologizazio" edo inflazio ideologiko izugarria sofrizten du.

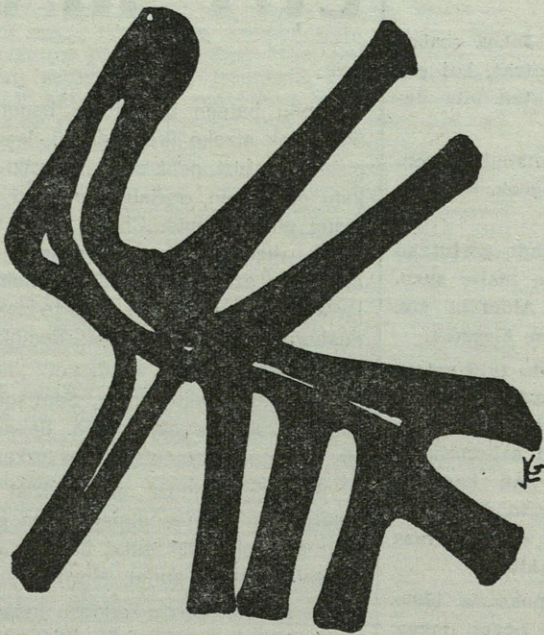
Hain zuzen ere gure historian elkarren kontrario izan ditugun bi posizio hauk bateratzea da herri-mugimendu honen xedea. Horixe da bere ezaugarriarik importanteena ere. Beraz, abertzaletasun berri batez mintzo gintezke, ezker berri batez bezalaxe. Baina sintesi hori lortzea ez bait da batere gauza erraza, amaika neke kostatzen ari zaio mugimendu honi, bere kontzientzia garbitzea ta osatzea: gure eztabaidetan sarri entzuten da, norbait abertzaletasun zaharrera edo ezker zaharrera itzuli dela, bere ideia eta jokabideez. Istilu guztietan akusaziorik korrienteenak horietzek izaten dira (propio hortarako dauden adjetibo ederrek: arrazista, txobinista, burges-tipi, edo-ta espainolista, metafisiko, etc.). Beraz, egunoroko ogia da, norbait ekuindarra dela, edo ezkertiarra dela, entzutea. Gainera, ez pentsa, Alderdi klasiko sozialista (komunista) nahiz abertzale haiek ere herri-mugimendu hau berentzat gustora irabazi nahi ez luketenik, gero! Ta ezin badute, kondena eta deskomunioz betekoz zaituzte.

Azkeniz, herri-mugimendu honekin batera sortutako talde politiko berriak edo berriro formatuak daude. Jeneralean herri-mugimendu honekin harreman estuagoak dituzte: mugimendu honen sortzaile haina mugimendu, honek sortutakoak dira. Baina hauk ere ez dago herri-mugimendu osoaz berdintzerik: honen parte dira.

Orain ez dago taldeon eta beren diferentzien deskribizioan hasterik.

POLITIKABIDE BERRIEN ARTEKO BURRUKAK

Azkeneko taldeon artean (eta hauen eta goikoen artean berdin) diferentzia eta burruka gogorak dira. Politikan beti bezala, diferentzia eta burruka horien arrazoiak, dudarik gabe, asko eta diferentek dira: tradizio ezberdinetatik etortzeak, elkar ezezagutzeak, eginkizunetako diferentziek, diferentzia psikologikoez, edo ikuskera estratejiko, taktiko nahiz teoriko diferentek, arrazoi pertsonal hutsek, edo printzipiozko diferentziek, eta nik al dakit zer gehiagok sor lezakeen politikan konpetentzia eta burruka.

Baina taldeei berei begiratzen badiegu, zera ikusten dugu: diferentzia guztiak beti sustrai teorikoren bat bilatzen zaiela. Makina bat kasuistika xebeze eta harrigarri egiten da, hortarako. Baina, tamalez, itxuraz hain larri diren teoriko diferentzia horiek ikustea ez da beti erraza; eta, jeneralki, ilusio hutsa dirudi, politikabideetako diferentzia guztiak arrazoi teorikoren bat aurkitu nahi izateak: gure Alderdiak egiazki politikoa badira behintzat, eta ez filosofi-ezkolak, ez da posible hain xeheki matizatuak izatea. Bestela pertsona bakoitzarentzat Alderdi bat beharko genuke! Horixe gertatzen ari ez ote den, itaun liteke; baina hori gertatu beharrik ba al dagoen ere bai, noski.

Superideologizazioarekin eskuz-esku datorkigu hori, eta horretzek bakarrik aski dirudi politika zeharo desprestijiatzeko: eskolastika hutsa bihurtzen bait dugu politika.

SEKTARISMOA

Taldeon "sektarismoa" nahi diren arrazoiak zuzenetsiko edo esplikatuko da, gero, artikuluko honen hasierako kritikak egiten zuen moduan. Eta ez ditut arrazoi horiek inolara ukatuko: badakigu, gertatzen den edozer gauzak ba duela kausaren bat. Arrazoiaren bat, hortakoz. Baina horrek ezin engaina gaitzake, eta ez dugu gauzei beren izenez deitzeko lotsaz ibiltzerik. Sektarismoa, oraingoz ezinbestezkoa gerta badadi ere, sektarismo da, eta hori garbi jakitea behar-beharrezkoa da, inoiz gaindituko bada. Batasunik ezin lortuko dugu, sektarismo horrek dirauen artean. Eta sektarismoak gutienez bere kausa sozialek haina iraungo du. Baina gaitz horren kontzientziarik ez badugu, kausek baino askoz gehiago ere bai.

Eta ez dago zalantzarik, sektarismoan erorita gaudela:

«El rasgo más esencial de este producto social denominado 'secta' es la permanente vigilancia para la delimitación extraordinariamente rigurosa de sus

propias fronteras, el constante control orientado a garantizar caracteres distintivos precisos e inequívocos y el resto del mundo. Estos criterios son de los que permiten trazar una frontera neta entre la distinto género y se refieren a la ideología, a la organización, al rito o a los usos; y cuanto más detallados, numerosos y múltiples se vuelven, tanto más claramente demuestran la progresiva petrificación de la secta y tanto más visible resulta que el organismo social deja de seguir viviendo por la vía de la asimilación y del intercambio de materias con el mundo exterior y existe, por así decirlo, gracias a una 'autorreproducción' extraña y desconocida en la naturaleza, alimentándose de su propia sustancia y concentrando su actividad totalmente sobre sí, de forma que también su actividad externa viene determinada por las necesidades de su autoconservación.»

«La secta debe prestar mucha atención a que en ningún instante se borre la frontera entre ella y el mundo que la rodea» (Kolakowski).

Batzutan, sektarismo hau obligazio metodiko bat bilakatu zaigula, esango litzake. Edozein ekintza egin dela, eta ekintzaiek eskainiko diguten analisiak, ia beti eskema honi segitzen dio: gure ekintza hau eta hori zen; hortarako, halako eta holakoak baztertu behar izan ditugu eskuin aldetik, eta bestelakoak bestek ezker aldetik. Eta gehienetan negargarri ez baltz, biziro farregarri den azterketa izaten da.

KULTURA ETA POLITIKA

Ez dut, horregatik, gure taldeen arteko burruken zindotasunik eta inportantziarik gutietsi nahi. Gure egoeran kausa tipiko ndorio haundiak ekar ditzakeela, diferentzia kaskarrekin galera gaitzak sor ditzakeela, behinbaino gehiagotan ikusi dugu eta erraz konprenitzen da. Baina honez gero, eta geroz-eta gehiago, asmo batek gidatu behar gintuzke: nolabait elkartzerik dagoen guztiak elkan hartzea, gure guztietan berdin pentsatzen ez badugu ere. Hortarako ez dago diferentziak eta eztabaidak lurperatu beharrik.

Beraz, gure politikoen eginkizunik larrienetako bat, beren arteko batasuna nola lor dezaketan, seriozki aztertzea eta hortan ahalegitea dela, iruditzen zait. Eta hurbilenik dagoenaz elkartuz bakarrik, has gaitzake batasuna egiten. Baina, jakina, hortarako gure-gandik hurbilenik zein dagoen jakin behar... Ta hori ez dakien politikoa, ez dabil oso zuzen. (Hurbiltasun hori ez da, eta ez du izaterik, printzipiozkoa eta absolutoa: leku honetako burrukaren une honetako hurbiltasuna besterik ez da; burrukaren beste fase batetan beste batzuk egon ditezke hurbilago).

Baina ez eskubiderik eta ez gogorik dut, politikoei politika nola egin behar duten, predikatzen has-teko. Hortarako ez dute nere beharrik ere. Zera esan nahi dut bakarrik: xede jeneraletan denok bat etorri arren, politikan xede horien zertzeladak xehatzeko eta finkatzeko orduan hainbeste jirabira eta burruka dabilen artean, politikako izkimizki eta zankadileo guztiak, nahiko alferrik, baina nahitaez kondizionatuko dutela gure kultur-lan guzia ere. Edozein eritzi kultural politiko tesi bat bezalaxe hartuko dugu. Ta edozein ekintza kulturalen atzean zein politika dagoen galdetu beharko dugu beti. Kultura eta politika, bateratuta ezezik, berdinduta ditugula, ikusiko da.

Gure kritiketan hain errezelotsu eta hain erruki gabeak bagara, politikan ari garelako da. Eta politikagatik, diferentzia tipi asko artifizialki puzten eta haunditzen dugu: kultur-arloan ez baina politikan duten inportantzeiagatik.

Hori dela eta, kultur kontuan ere bazterrak eskuinez eta ezkerrez beteta ditugu: gehienetan zentzu askorik gabeko eskuinez eta ezkerrez.

Joxe AZURMENDI

FAGOR

edaria
epela dagola?
FAGOR 'ek
oztuko
du bereala

JOSTUNDEGIA

MODISTEGIA

UGARTE

Urbieta, 66

DONOSTIA

ERLOJU ETA BITXITEGIA

Eduardo Chopeitia

Getaria 10-Urrut. 417751-Etxekoa: 422700 - DONOSTIA

JOSE ZINKUNEGI'REN

OPTICA BERRIA DONOSTIAN

URTIETAN LAN OIETAN OITUA

BARRUAN DANAK EUSKALDUNAK

Hernani, 4

DONOSTIA

AETATE OPARIAK

GAI TA IRUDI POLITENAK

Victor Pradera, 2
(Esquina Zubieta)

DONOSTIA

ORDIZIAKO JAKINTZA ASTEAN BARN

«PETTE BERETTER» ETA
LITERATURA TXAPELKETA

Ordiziako Jakintza Asteari buruz elkartzeketa bat egin naiz. ZERU-KO ARGIAN argitaratu zen. Baita egitarau edo programa osoa ere. Ni neu ordea, ez naiz kultura saio guzti horietara agertu. «Pette Beretter» pasturalera bai ordea. Bestalde, literatura txapelketaren berri ere jakin dut. Bi gauza horiez bada, ene eritzi apala emanen ditzuet.

«PETTE BERETTER»

Irailareu 9ko arratsalde eguzkitu eta bero hartan, Ordiziako Al-tamira estadioan, «Pette Beretter» deritzan pastoralak ikusteko parada ezin hobea ukan genduen.

Aipaturiko pastoral hau, Etxahu-nek idatzia da, eta Eñaut Lougarotek Pierre Idiarten laguntzarekin zuzendurik, Gotaiñeko «Zuberoa» taldeak antzestua. Berrogeita hamarren bat dira talde hau osatzen dutenak.

Pastoral hau herrikoia iruditzen zaitzaigun, zeren eta gai herrikoia bait da erabiltzen dena. Haatik, esan dezadan, nahiko harrigarri iruditzen zitzaizkidalak antzeslarien mugimenduak eta antzestokia bera. Baina pentsa dezagun, pastoral hau Erdi-Harakoa dela. Gaia bera, argumentua, XV-XVI mendetan finaturik dago.

Pastoralak, hogeita bederatzi jokaliditan zatiturik dago.

Pastoral hau Ordizian antzestu behar zela eta argitaratu zen programak, hara zer dioten Pette Beretter jaunak:

«PETTE BERETTER», Erronkarin jaioa zen XV-XVI mende muga inguruan. Gazterik, Gaztelako armadan sartu zen, Frantzesen aurka borrokatzeko, Italiako gerla famatua. Gero hor nunbait ibilia izan behar zuen mahometanoen aurka borrokatzeko.

Gaztelak eta Aragoik, bat eginik, Nafarroaren aurka ekin ziotenean, Pette Beretter, François I, Frantzes erregeren aldera pasatu zen, honek hitz eman zuen Nafarroako Erreginari lagunduko ziola. Napoleso setioan preso hartu zuten Fernandotarrak eta Fernandok pozoinarazi egin zuen. Gaurregun ere hantxe du bere hilobia».

Antzeslariak trebeak direla esan behar. Ederki bete bait zuten beren zeregina. Noizpehinka, oso gutitan, ahaztu egiten ziren esan behar zu-

ra garestiegia zan». Bai, gure mailako jendeontzat, ehun pezetak ez da guti. Baina ez ahal zuen merezi hiru ordu iraun zuen ikuskizun eta ikaskizun hark hori hainbat diru? Zinema edo «sala de fiestas» batetara goazenean, horrenbeste begiratzen ote diogu diruari? Ummm...! Ez dut uste!

Hizkuntzaren aldetik baziren zenbait oztupo. Xuberotarra bait da beren hizkera. Halare, jendeak erosi zituen liburuxken bidez eta eratzailak prestaturiko programa horiei esker, ene ustez zailtasun edo oztupo hori gainditu egin zen gehienbat. Dena den, gertakizun horrek zer frogatzen du? Alde batek euskara batuaren premia gorria, eta bestetik, guk geuk ukalondoak mahai gainean ezarririk ikasi egin behar dugula ahalik eta hobekien gure hizkuntza.

Eta amaiz dezadan Etxahun eta Gotaiñeko Zuberoa taldea Xalotuaz, eta eratzailen prestutasuna esker-tu eta goraiatuaz.

LITERATURA TXAPELKETA

Aipaturiko kultura astean barna, haur eta gaztetxoentzat eraturiko literatura txapelketa bat ikus genezakeen.

Goierrri bailara mailakoa zen eta adinari zegokionez, hiru mailatan zatitu zuten eratzailak. Larrienak, hamalau urtetakoak izan zitezkeelarik zatitu ere.

Haur dextek hartu omen du parte. Urteak urtera, parte hartzaile gehiago ari omen da sortzen. Beldur naiz ordea, Goierrri bailara-ko ikastetako haur gutik ez ote duen parte hartzen.

Egia esan, arrazoi horretxek bultzatu nau oraingoan luma hartu eta horritxoren bat edo beste zikin-tzera.

Dakusadana haxe da: hots, handien mailan azken urteotan Ordizian saritu diren lanak ikastole-tan hezigabeak diren haurrei zor zaizkiela. Hots, ikastolako heziketa-rik hartu ez eta egun osoa erdal ikastetxe batetan iraganik, hango orduetatik at nolabait zerbait landu dutenak. Alegia, Goierrriko ikastola nagusi eta lizeoetatik irte-ndakoez ez dituzte sari horiek irabaz-ten. Honekin ez dut zera esan nahi hots, aurtengo irabazleak lehen sa-ria ez zuela merezi, ez eta hurrik eman ere! Zeren eta arras ongi idatzia eta borobildua bait da.

Bainan gertakizun hau, negargar-ria ez ezik lotsagarria da. Hots,

UDAKO SOLASALDIAK

«Anexa» koak berriz gure artean

Sei hilabetez Barcelonan izan ondoren, «Anexa» dantza edo ballet taldea berriro Donostian, Bilbaon, Ondarrabian, Ondarroan, Azkoitian, Zegaman eta Eus-kal Herriko beste zenbait tokitan barna ibilia dugu. Bere herria baitute hau eta hemengo jende eta ara-zoak ezagutu nahi dituzte.

Ardontzi batzuk, kakahueteak, olibak eta mahai in-guruan Lainez, taldearen zuzendaria, honen emaztea, dantzari eta tekniko zenbait elkarrizketan. Bazter gu-zietako kazetariak «Anexa»-ri galdezka. Hona jaso du-guna:

10 pertsonak osatzen dugu «Anexa» taldea: zortzi dantzari eta tekniko bi, %50 berria da gure taldean, gure artean dantzari buruz eritzi ezberdinak baitziren. «Anexa» tik irten dutenek ez ute beste inon dantza-tzen, batek dantzatzen du euskal dantzetan.

Tankeraz ere aldatzen ari gara. ehen antzeztoki handietarako ginen, orain, berriz, talde xipi eta hauta-tuentzat —universitario, dantza-jaialdiak— pentsatzen dugu. Nahiago dugu dantza pantomima baino, dantza giza-ahotsar iegokitu nahi genioke.

Musikalari gazteak aurkitu nahi ditugu, hala nola Larrauri bere «Contingencias» eta «Munduak» pieze-kin. Egungo musika internazionala zaigu interesatzen, eta ez horrenbeste klasikoa. Maiteago dut STAUHAU-SEN bat VIVALDI, baino, gauza gehiago esaten baitu eta irekiagoa da. Gutiago lantzen dugu orain, eta dantzarentzat gehiago bizi gara. Taldeko guztiak elka-rrekin ibili ohi gara eta elkarrekin bizi, Barcelonako «CAPSA» tzaeatroa egin saio batzue nondoren es-kaini ziguten katalan dorre batetan. Bost hilabete da-rama gu esperientzia honetan eta elkar hobeto eza-gutu nahi genuke, hobeki adierazte arren.

Denok gara donostiar, katalandar neska bat ezik. Gure euskal izatea ez dugu oraino sakondu. Penin-sulan era honetako talde bakarra gaituzue. Gure erro-tan sakondu nahi lukeen teatro eta dantzari jendetzat dugu geure burua. Egun, artea inoiz baino universali-zatuago dago. Jakinaz bederen, deus gutti egin dugu euskalballet baten alde; jakin gabe, zertxobait egin bide dugu beharbada.

Zurrutada eta zurrutada artean, gauza interesga-riak sortzen dira gure kultur-egoera ikusteko.

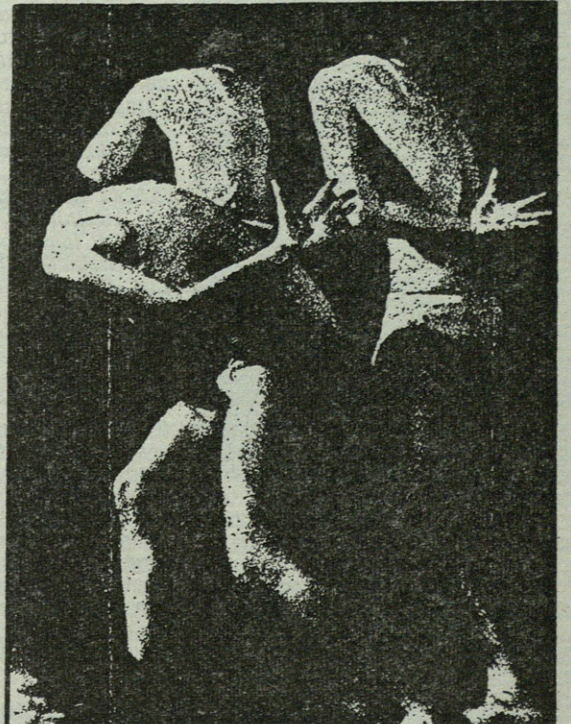
Taldeak bere bilakaera izan du eta, gaur uste du-gu, pertsona hartu behar dugula oinarritzat soina, gorputza baino gehiago. Gure ustez, iraultza estetik-hizkuntz mailan egin behar dugu eta ez gizarte mailan, biak elkarturik eta loturik badaude ere.

Gogoko dugulako egiten dugu dantza eta publi-koari zerbait emateko. Ez zaigu interesatzen politika ez eta soziologia. Estetika bide esan nahi dugu zer-bait.

Juan Antonio Benach eta beste batzuek katalan kazetetan eraso gaituzte mimo gehiegi egiten dugula esanaz. Pantomiman erortzeko arriskua badugu, ukan, bainan ez deritzat horri gure errurik handiena. Ho-rretan Barcelonak, aprobetxatu gabeko posibilitate asko ukan arren, ez digu aurrerapide gehiegi eman.

Elkarrizketa bizia da, bere bidetik eta, denbora azkar doakigu.

Egunoroko bizitzan margotu, dibujatu, kartelak egiten ditugu eta, tartetan, sukaldari gara. Zortzi orduz egiten dugu lan egunoro eta gure aktuazioak. Betiko gauzak, ikusten duzunez. Beta dugunean, ahal guziaz irakurtzen dugu. Antonin, Artaud, Goya, Bruch,

Beckett, Stanislawski, Grotowski eta antzerki surrea-listaz den guzia.

Eta bukatzeko hau diote:

Publikoa, genienetan eta toki orotan, guti landua dago. Barcelonakoa dago, inor baldin badago, ohi-tuxeagoa ikuskizun modernoak ikustera. Kultur-maila handiagoa?

Bestalde, Katalunyak Aurrezki Kutxek ordain-tzen diete aktorei eta saioak hutsean izaten dira. Horrela ederki zabal liteke artea. Ea, ba, ikasten du-ten Euskal Herrikoek.

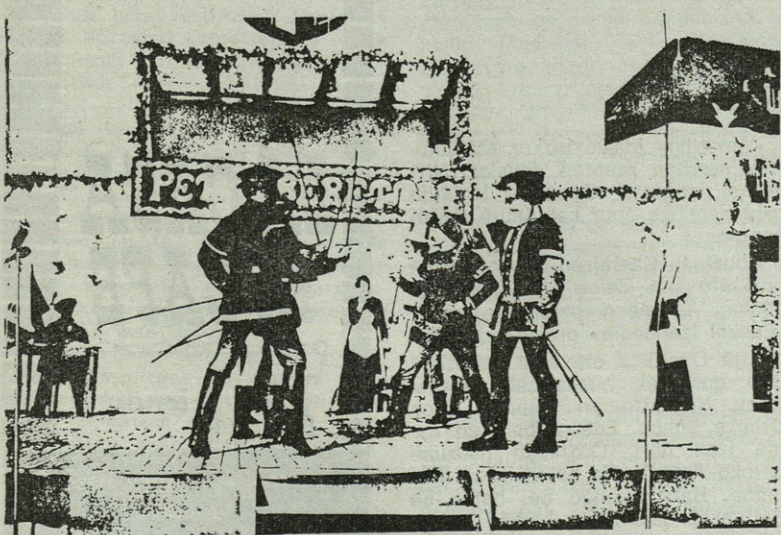
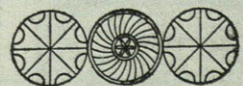
Hemen, Azpeitian zuen jendeak ongi ulertu du gure saioa. Beste horrenbeste gertatzen da, formatu edo deformatu gabe dagoen jende soilarekin.

Honek garrantzi handia du ikuslearengan, bakoitzak bere sensibilitate berezia baitu. Bainan, gehie-netan jendea «kapatu» egiten dugu eta ez gara ausar-tzen duguna esatera eta ikusten dugunari aurre ema-tera.

Horixe eta bera gertatu zitzaigun Markinan. Pilo-talekua gainezka zegoelarik, ikusleekin ezin hobeki komunikatu ginela.

Horix eda gure herriak behar duena: estetik mailan, ideologia mailan eat edozein mailatan komunikazioa, erakutsi. «Anexa»koek bezala pentsatu nahiz ez, ho-riek ber ehizkuntza eskaini digute, bere komunikazioa, dantza dela bide. Ulertu nahi baditugu, haien mailan jarri behar guk, bestela hizkuntza hori ulertezina ger-tatuko zaigu. Herria jaso ala artea jeitsi, da Maok egiten duen galdera arteaz. Liburu gorriaren kontsei-luz, lehenengoa hartuko nuke nik. Ez ote deritzazu horri irtenbide egokiena? Bestela engainu bat beste-rik ez da. Estetik lana beheratu eta herria betiko haur xipitza hartu.

EDORTA KORTADI

tenaz. Halere poliki moldatzen zi-tuzten hutsune haiek, une haiei ze-gokien musikare narabera la-ra-la-ra-la... kantatuaz eta bide batez, jendeari farra sortaraziaz.

Bestalde, jendeak ongi erantzun zuen. Izan ere, merezi zuen Erdi-Haroko euskal borrokalari baten bizitzaren aurkezpenak, halako jen-detza handia.

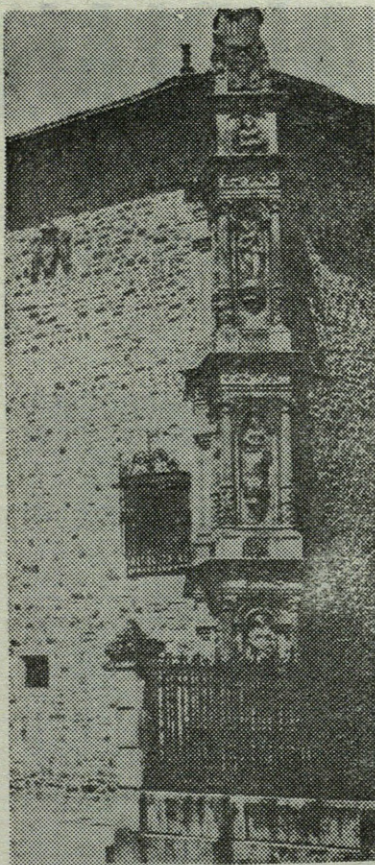
Sarrera, ehu npezeta ordaindu genduen. Jende anitzek hara zer esaten zidan irtetzerakoan: «sarre-

11-14 urte arteko tiporik ez dela Goierrriko ikastoletatik irtetzen, eus-kara lehiaketa bat irabazteko.

Beraz non gabiltza? Non gaude? Zein haize boladak menderatu gai-tu?

Dei egiten dut Goierrriko ikastole-tara, haurrak horrelako txapelkete-tan parte hartzera bultzatu ditzaten.

Arren, arren! Jaitsi gaitzean ho-deietatik eta finkatu geure lur ho-netan, gizarte erreale honetan. Arren bai, arren!!

Oñati

eibar

IBARKURUTZEA

Ez dakit egia ala gezurra dan, baiña IBARKURUTZEKO iturria zabaldu zanean ura bearrean ardo agertu zaia diote, eta nola edo zergatik galdet dedanean, «jaioeran ardo zaragiak ustu eta ura geldituaz ordu batzuetan ardoaz jaurti zuan» erantzun didate.

Urteterdi itxita izanda gero, berri izirik dutenean iturri au, ez da berdiña gertatu. Ardoaren orde bestea gauza arrigarri bat aurkitu degu. Gaur egunean dagoan tokitik, Estasiño kaleko txokora eraman bear dela, Berebil asko igarotzen dirala Ibarkurutzetik, traba baiño ez duala egiten...

Nola eta zergatik galdetu bearke da, ze iturria kendu ezkerro beste zerbaite ipintzea bearrezkoa izango da. Oraindik Eibarko alderdi oietan bizi diranak eibartar peto-petoak dira, bizi guztian, umetik, Ibarkurutzea iturriakin ezagutu dutenak. Guzti auek, izparringietan agertu dana gertatu ezkerro, Eibarrek oso berea duan gauza bat iltzea dala uste dute.

Benetan aurrerapen aundia bada alabedi esanaz, danok pozik artuko degu, baiña ez bada ain bearrezkoa IBARKURUTZEKO ITURRIA esaten duan txartel bat ituri gainean ipintzea obe litzake, la la fuente de los cuatro caños ez dala deitzen ikasten duten, oraindik ez dakitenek.

KRUZETATAR ODILE

berango

SANTA ANA
AUZENEO JAIK

Danok dakigun lez garagarrilla-ren ogetaseigarren egunean Eleiza osoan Ama Birjiñaren amaren eguna ospatzen da. Santa Ana eguna.

Ain zuzen be Santa Ana deritxo gure erriko auzune batek. Auzune aundi ta bereziena.

Gure erriak beste auzune batzuk bere ba ditu baiña bata berez Santa Ana lakoa. Bertan berangotarrak baseliza bat dogu antxiñetik Ana Deunaren omenez jasoa. Ortik jatorke ba Santa Ana auzune-ari ill onen ogetaseigarrenge jaia.

Bere eguna eldu baño lenago auzo guztiok, bat eginiik, jaiak antolatzen asiten dira Izan be jai ederrak, atsegingarriak. Gazteen-tzat, jakiña, lan gogorrenak baiña auzo biotz eta dirua be Santa Ana-ko gaztedi onegaz. Ori olan iza-nez gure auzuneko gazte sutsuen alegiñak alperrikakoak ez dira.

Santa Anatarrak batasunetik indarra sortzen dala ondo baño obeto dakie.

TXOMIN DEUNAREN JAIK

Gure eleiza nagusiaren zaindaria Guzmanar Txomin Deuna dogu. Orrezaz Berangoko jai garrantzitsuenak Dagonillaren laugarren egunean izaten dira. Aurten il onen iru, lau ta bosgarren egune-tan eta, beti lez, eleiz landa ederean.

Ona emen ikus eta entzungarri-rik berezienak.

TXISTU.—Goizetik, gure txistulari txiki baiña trebeak, Juan Manuel Basurko zuzendaritzapean, biribilketa alaitsuak auzunerik auzune eskeitzen.

—Berangotar umeen artean Txistulari Txapelketa.

EUSKAL ABESTIAK.—ITXA-ROPEA, erriko ume abeslariak kitarraz eta guzti.

—LOS BARBIS, Portugaleteko talde miragarri onen eginkizun geiena Euskalerraren buruz izan zan. Euren abestiak argazki edo diapositiva ta berbaldi sakonaz lagunduz. Eleiz landan 2.000 bat inguru ikus-entzuten, talde ondo gertu au ta txalo bero-beroak oneri eskeintzen.

ERRI KIROLAK.—Erriko idi-bikoteen artean Txapelketa.

—Yurrebaso ta Ayerbe aizkola-riak.

—Aretxa I, Bizkaiko arrijasotzaille espetsuena.

—Gure Madariaga, arrijasotzaille berangotar begikoa.

EUSKAL DANTZAK.—Gure GURE-TXOKO dantzari taldea Iñaki ta Mari Asun ardurapean.

—ELAI-ALAI Portugaleteko dantzari taldea oraintxe Europatik dabilena.

—Berangotar umeen artean Fandango ta Arin-Arin Txapelketa.

—SIMON OTXANDATEGI Fandango ta Arin-Arin Lenengo Sari-keta. Bikote Txapelduna 5.000 laurleko saritua. SIMON OTXANDATEGI erriko ongille aundi bat izan zan ezkerro jai gertutzailleak aren oroimenez sariketa au eratu dabe. Bederatzik bikote agertu ziran. Euren artean Bizkaiko ospetsuenak. Bikote txapelduna Ortega-Hermosilla, bilbotarrak. Bigarrena, Mugarra-San Martin, Portugaletekoak. Irugarrena, Garramiola-Beitia, ondarrutarrak.

Aurtengo agerbide edo programa euskeraz bere idatzita agertu da. Oker ezipanago au Berangon lenengoz jazorikoa da ta euskaldunak, jakiña, poztu gara.

ELEIZ-IKASTOLAK, NUN?

Ondarruko Eleiz-ikastola aurrera doala AGUR asterokoan poz-pozik irakurri dogu. Baiña, ba dirudi, gure Berangon ez da la jazoten bardin. Berangoko ikastolan eun ta ogei ume egon ziran. Aurten, entzun dogun lez, il zorian dago. Erriko ikastetxe batek ikastola ezeztatu gura dauela aoz-ao zurrumurrua dabil. Tamalgarriena, ikastetxe onen zuzendaria gure erretorea da. Zurrumurru au egia ba da, ona emen, barriz, nire itauna. Eleiz-ikastolak, nun?

MUNARRIKOLANDA

gasteiz

ALDUNDIAREN ERABAKIAK

Lerro honeik argia ikusi orduko ongi enterauak izango zarre Arabako Aldundi Foruzaleak artu dituen erabakietaz. Duda barik, hainbeste urtetako lana bere fruituak emoten asia da. Ze ez pentsa batpateko gauzea danik. Gerla osteko oztopuak geienduaz, jende batzuek lanari ekin barriz eta irratian eta dalako Escuela de Artes y Oficios euskerazko eskolak imiñi ebezan. Gero asi ziran euskerazko mezak, ikastola, Euskaltzaindiko delegaziñoa eta abar. Holango instituziño edo erakunde txikiak aurrera bidean imiñi al izan dogu Gasteizko euskal giroa. Ez ahaztu Mendigoizale alkarteak be. Gauzeak zelan dijoazen ikusteko, ikus daiguzan erdal izperringiekin noizean behin dakarkiguzen artikulak. Kexu ageri dira, eta hori senale ona da guretzat.

III UMEEN EUSKAL JAIA

Manuel Iradier alkarteak antolatu-ta, aurten ospatu dogu Irugarren Umeen Euskal Jaia. Honetaz barri batzuek emongo deusuetaz.

Lehenengoz esan behar deusuet ze txarteleak euskera hutsean zira-la. Bapo, Manuel Iradierrekoak! Esku-programak, barriz, erderaz eta euskeraz. Euskaltzale dan edonori, ondo irudituko jako halango jokabi-dea. Geuk behintzat, oso onartuten dogu.

Umeen Euskal Jaia bezperean, erromeria izan genduen Machete izeneko enparantzan. Han ikusi al izan genduzan Patxi Villamor eta Gorka Knörr arabar abeslariak, Araba abesbatza, Begiraleak (Doniane Lohizuneko taldea, abeslari ta dantzariak osatuta), Epelde ta Egurrola trikitilariak, Iparraguirre ta Beitia bertsolariak, bai eta gasteiztar gazte batzuek eskeiñi euskuen musika-tresna batzuen azalpena. Aurkez-leak edo presentadoreak be euskeraz eta erderaz egin eben euren ana. Programa eder hori ikusi ta, ez dot usten komentario handirik behar danik...

Biamomenean Umeen Euskal Jaia. Ia-la 2.000 ume batu ziran gure huri-an. Baienako talde bat ba egoan be. Eguraldi onakin ospatu zan guztia, eta umeek halango margotasun berexi batez estalgi eben Gasteiz guzia. Ederra benetan. Gauaz erro-meria barriro eta bihamomenean askok oste nonbait...

Gaiñetikan, astelehenez ospatu zan Olarizuko erromeria, amabostgarrem gizalditik hona ospatu ei dana. Guretzat zorigaitzean, Gasteiz huri handia egin danez gero, lehengo kutsu asko galdu dau erromeri honek. Halan da guztiz, ikusgarria izaten da bertan egiten dan jota-dantza sariketa. Aurten be Ondarrukoak urten dabe irabazle.

Eta aurten ospatu doguz jai honeik istillu handi barik. Demok gogoratzen giñan igazko urteko boikotakin ta. Boikotazaleak eta geure jaiak mitin bihurtu gura dabenak ez dabe euren burua agertu. Danontzat hobeto.

ZILLAR EZTEGUAK

Jakin ahal izan dogunez, aurten ospatu behar dabez heuren zillar-ezteguak edo zillar-eztaiak «Manuel Iradier» alkarteak. Programa ondikoan gertu bage badago be, bide onetik badakigu itzaldi eta jaialdi inportanteak izango dirala. Honetaz, jakiña, garaiz barriak emoten saiatu-ko gara.

ARABAKO URAK DIRALA-TA

Badakikezuenez, istillu handi xamarrak izan dira Arabako urak (Batez ere Zalla ibaiaren kuenkakoak) Bizkaia eroan nahi ebeza eta. Gauzeak bestelakorik izan balira, alegia, geure buruaren jabe izan bagina, beste kuku batek abestuko leuskiguke. Txapelean daukogu hori. Bizkaik jasaten dauan ur-faltak Bizkaia bera zelan dagoen eratuta begien bixtan jartzen deusku. Hori zati bat besterik ez da. Kontuan eduki behar dogu ze Estaduak Bizkaitik ataratzen dauan diru-pilatik, ehundik amalau bihurtu dira inber-sioetan azken ogei urteotan. Badago zer pentsa, ezta?

Eta klaro, erdal egunkariak apro-betxatu egin dabe uren arazo hori opoz-opo iminteko bizkaitarrak eta arabarrak; joera hori nabari da oso egunkari horreitan denetan. Zergaitik ete?

MIKEL DEUNA

Aurten be jai handiagaz ospatuko dogu geure Mikel Deuna, Euskale-riko zaindaria. Igazko urtean jende pilla eder bat antolatutako mezara etorri bazan be, aurten gehiago etor dadila espero dogu Josu Lagunen eleizean.

ZALOA IZENA

«Amatiño» idazle bizkor eta jatorrak sarritan emoten deusku barri euskal izenetaz. Geuk be lagundu nahi genduke apur bat geure lantto hontan.

Abuztuan Gasteizen bataiatu dabe neskatto bat Zaloe izenagaz. Juz-gaduan ez eben oztopurik imiñi; «Euskal Izendegia» erakutsi ta kito.

Aita Oñatikoa eta ama Araozkoa ditu gurasoak neskattoak. Neskattoak. Neskattoaren deitura: Zaloe Uriarte Egaña. Ederra benetan Zaloe izen hori. Orozkoko hauzeu bateko Ama-Birjiña baten izena dala diño. Halan izango be, batez be Satrustegi jakintsuak badiño.

GASTEIZTAR

lutzana-barakaldo

Tarteka herri honen berri emateko asmoak ditugu eta gure bizileku hau nun dagoen eta nolako den adieraziz hasiko gera. Bi Lutzana daude Bilbotik urte; bien tartean Nerbioi ibaia doa. Nerbioiren eskui-nean dago Lutzana-Erandio; ezkerrean gurea. Ez da herri haundia beina bi zatitan erdibitua dago: mendiruntz Llano izena duen auzoa, urte hauetan etxe berriz betetzen ari direna dela gutxi etorri-tza. Beheko hauzo hontan bertako jende asko da; kanpokoak berriz ez dira orain dela gutxi etorriak, badaramate urte mordo bat hemen gehienek.

Herriak badu bere bizitasuna. Hor ditugu lagunarte eta elkarte langi-le askoak: Sporting Club, Lauki la-gunartea, Boy Scout taldea, Amaia, Club Alpino, Sociedad Cultural y Recreativa, Peña «El Equipo». Esate baterako Amaia dantza taldeak ekin-tza txalotuak izan ditu Bilbon, Irunen, Ondarrabian, Biarritz, Baio-nan... 350 bazkidek osatzen dute, 120 neska eta 40 mutil ari dira dantzak ikasten, 25 txistua jotzen... Euskal giroa ez da dantzetakoa ba-karrik; igaz 80 hasi ziran euskeraz ikasten, haur, gazte eta adindunak, eta urte guztian iraun dute gehie-nek; uda ondoren jarraituko diote eginbehar honi. Herri langilea da eta lantegi haundiz inguratua. Horregatik edozein ordutan entzuten dira sirenak, kamioien zaratak eta lantegietako burrundak; eta edozein ordutan arnasartzen dugu haize zikin zikiña. Bilbo inguru-etako herri langileek dituzten arazo guz-tiak hemen ere baditugu, eta askotan haundituak gainera: lana, kea, zeratak, jolastokirik eza eta abar. Horregatik txoko hontako berri ematea beste leku askotako berri ematea da.

BENGOLEA

bazkari onaren zanpagarria
eta txarraren estalgarria

LA CASA
DEL CAFE

Juan Jirondo

San Marzial, 19 - Urrut. 413801
Donostia

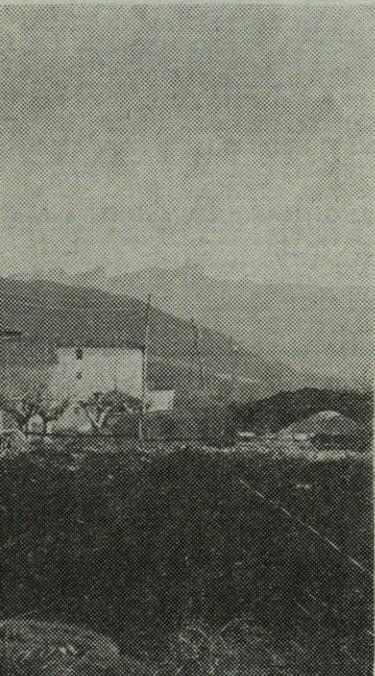
MITXELENA

ORDULARI ETA BITXITEGI

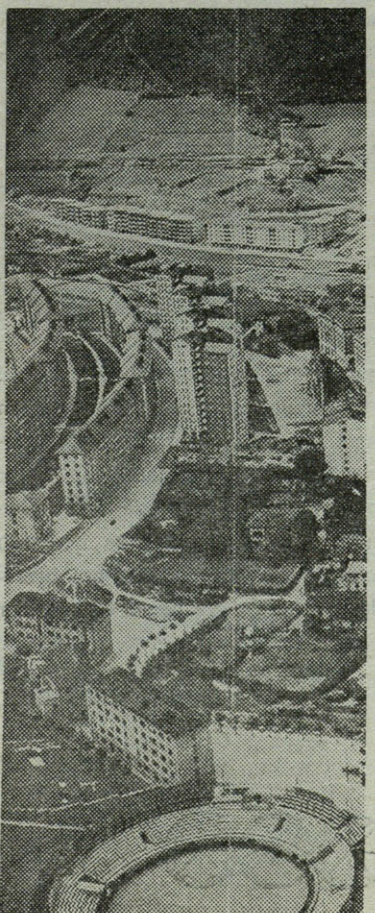
Zatoz gugana anuntzio honekin
eta KANARIAS-en baino merkeago
erosiko duzu zure erlojua

Matxin Arzu, 1

ONDARRABI

Oñati

Eibar

ataun

SAN GREGORIOKO FESTAK

Abuztuaren 29an eman zitzairen aurtengo San Gregorio festei hasiera. Jende dextente ibili omen da. Ni neu Ataundik at ibili naiz egun horietan, eta atal honetan bestek esan didatena idatziko dut.

Lehen egunean —29an alegia—, Aurtitz adiskide eta ekonomilari berria mintzatu omen zen. Berak aztertu zuen gaia zera da: Euskal Herriko Ekonomia. Ez omen zen jendeketa handirik bildu "Igarondo" aretorea, hots, Aurtizek erabili zuen gai interesgarria entzutea. Tamalgarria benetan! Dena den inguratu zitzaion entzulegoa pozik etxeratu omen zen.

Abuztuaren 30ean, aldiz, Euskal Musika Herrikoia gaiaz mintzatu omen zen Antton Valverde kantari jakituna. Mintzatu bakarrik ez, zerne eta kantatu ere kantatu omen zituen zenbait abesti zahar. Jendea berri, lehenengora baino gehiago inguratu omen zen. Eta lehenengoa bezala, interesgarria ukan zela pentsatu eta esanaz aldendu omen zen entzulegoa "Igarondo" aretotik.

Mikel Ugaldel historigile eta kazetari trebea mintzatu omen zen abuztuaren azken egunean. "Euskal Herria XIX endean" gaia aztertu omen zuen. Entzule anitz hurbildu omen zitzaizkion, eta berak orohar, gustora utzi omen zuen entzulegoa.

Irailaren lehen egunean, aldiz, pastoral tankerako ARALAR antzerkia aurkeztu omen zuen Oiarzungo Intxixu talde adoretuak. Jendetale mordoak abat inguratu omen zen entzule eta ikusle gisa. Ez ordea, eratzaleek espero zuten aina.

Dena den, esan dezadan jendea gustora geratu zela eta gaztetxo zenbaitek zera desaigula: hots, "bai poliki eitten zutela nak lana"; Intxixu taldekoengatik noski.

Bestalde, hurrengo egun bietan zehar zerikusia frango ukan omen da. Alde batetik Endañeta indartsuaren harrijasotze saioa; bestetik berri, pilotariak eta urteoro ospatu ohi den asto-karrera. Baita musikalariak ere: alde batetik Sakabi eta Egañazpi trikitalari sutuak, eta bestetik Beasaingo talde bat.

Lehen esan bezala ni neu ez naiz festa hauetan herrian egon. Jendeak dioenez ordea, jaialdi ederrak egon dira. Hori pozgarri da, hots, herriari prestaturiko zerbait herriak onartzea. Haatik, hurrengo urteari begira, gauzatto bat eskatuko nuke: hots, Umeen euskal egun bat.

ZORIONAK!

Bai, zorionak ematea merezi dute haur txalagarri hauek: hots, Mari Pilar Mintegi, Yolanda Zurutuza, Simone Begiristain, Juan Joxe Mintegi, Benito Dorronsoro eta Mari Karmen Begiristainek. Bai, arras dira xalagarri eta erudagarri. Orain tsu ere, beren 8-13 urtetan, Ordiedonork dakiena da, haurrak bere ingurukoez dituen harremanek erabakitzen dutela hein handi batean behintzat haren nortasuna. Umearenaganako maitasunaren arazoa, alegia. Maitasun giro bat behar du haurrak bere inguruan. Ahula da umea, eta ahul sumatzen du berak bere burua gure ondoan. Gugandiko laguntzak —errespetoan eta maitasunean— lagundu beharko dio umeari bere ahultasun hori bere indarrez gaindituz nor izatera iritxi dadin bezala, umeak errespetu dezagula eskatzen digu helduoi honek.

Hau onartuz gero, bistan da heziketaren arazo garrantzitsuenetako bat, hezitzaile denen (irakasle-guraso) elkar-lana dela, umeari beharrezko zaion giro hori ahalik eta osatuena izan dadin.

Baina badu bere nekea horrek. Gure ikusmirara behartu nai izan ohi dugu haurra maizegi. Gu bere-nera egokitzea zailago bai zaigu. Argi dago, azken hau dela bidezko bakarra. Umeari neurrizko oztopoak jarri eta horiek bere indarrez gainditzien lagundu beharrez —neketsua eta beta gehigitxo eskatzen bai digu horrek—, dena egina ematen diegu gehienetan, gure mundura ahalik eta azkarren ohitu ditzeten. Berdin tarteko mailak erreaz bada ere. Pazientzia gabekoa gure gizarte hau.

Enekiko, honek dakarren kalterik handiena gorago aipatutako hori da: oker berera behartzen ditugula ikasletako lankide gehienak ere. Zer gertatzen den, pentsatu besterik ez dago: heziketa-legeak garbi dasaigu zer gai menderatu behar dituen 14 urteko gazteak eskola

uzterakoan. Jakintza maila hori ezarri egiten da, gizonttoa gaurko gizarte-ekintzarako gauza izan dadin. Hau da: helduok jartzen ditugula hemen jomugak, eta hortara behartzen ditugu inguruko haurrak. Helburuen zuzentasuna zalantzan jarri gabe.

Esan beharrik ez dut, ez diodala zuzen erizten jokoera horri. Egin behar gendukeena, nere iritziz, zera da: umea bere izaera osoan errespetatu eta bere haziheziz-baldintzak ezagutzen saiatu. Eta gure nahia eta jomugak umearen lege horietara egokitu. Hori derizkiot nik, umea aske eta bere buruaren jabe, "nor" izatera iritxi ahal izateko bide bakarra, eta bide batez, gure gizarte gaixo hau sendatzea eraman ahal izateko beharrezko dituen baldintzak sortaraziko dituen ekintzetatik osatuenetako bat.

Askatasun gehiago beharko luke hortarako hezitzaileak Ikastolan, eta ez dezala bere burua muga estu batzuen harruan ikus, nere iritziz, gaur gertatzen den bezala.

Lantxo hontan hainbestetan aipatu bezala, zera izan da nik sumatu dudana: "gauzak irakatsi-beharrek" gastatzen dituela gure Ikastolako lankide gehienek indarrik adoretuenak. Aipatu dut hortara behartzen dituen zenbait baldintza. Sal-dintza horiek aldatu eta beharrezkoak sortzea, guri dagokigun lana da: guraso eta heziketan lankide garen guztioi dagokiguna. Baldintza horiek aldatzen dioazen era berean —nere itxaropena— batuko bai ditugu gure indarrak heziketa-lanaren inguruan, eta ez gau rhezala —nere kezka— irakatsi-tzarenenak. Umeak bere nortasuna berak sortzen eta esatzen badu —gure laguntzarekin, garbi dago, eta honek ziako Jakintza Aste ezin interesgarriagoan barna eratu zen literatura txapelketan sarituak izan dira.

Hamalau urte artekoen sailan, lehen saria Mari Pilar Mintegiri eman diote eta bigarrena Yolanda Zurutuza. Bigarren mailako hiru garren saria, aldiz, puntu berdina zituztelarik biek, Juan Joxe Mintegi eta Simone Begiristainek irabazi dute. Laugarrena berri, Benito Dorronsorok. Ttipien mailako lehena, Maria Karmen Begiristainek irabazi du beste batek ere puntu berdina zituelarik.

Egia esan, lan horiek arras inte resgarriak dira. Kasik ez da posible berek idatziak direla sinestea. Zailantza hori, beren adin laburra ikusirik eduki genezake; ez ordea, heuren buru argiak ezaguturik.

Ea bada, aurrera haur eredu-garriak! Denon beharra du Euskal Herriak eta ez etsi!!

TRIKUARRIETA

beasain

FERNANDO TXAPELDUN

Fernando San José Unsain beasaindarra dugu. Kantari bezala, Fernando Unsain izenez ezagutua da. Abeslari, kanpoan gehiago egin da beharbada herrian baino. Haurtzarotik agertu zuen bere grina eskolako jaialdetan kitarraz lagundurik abesten zuenean. Gero, Ordizian eta Zarautzen osatu da batipat eta azkenik Madrilén dabil dirudienek. Eresiz eta hitzez, sortu du zenbait abesti. Erdaraz eta euskaraz abestu ohi du. Oraindik orain, Ostenden (Beljikan) Europako txapelketa batetan, abeslari bakartien arteko txapeldun geratu da. Abestiak bereak ziren: bata, «El hombre de la barca» eta bestea «Ametsa». Azkeneko hau izan omen zen txalotuena. Saria, 30 bat kiloko trofeoa. Hala-jaina! Zorionak Fernando eta ea noiz izaten diagun herrian entzuteko zoria!

ELIZA BERRIA

Loinazko San Martin Parrokiak Eliza berri bat ukanen du laster. Jakin dugunez, era berriko Eliza (500 bat eliztarrentzat) zenbait lan-gela, taberna bat, biltoki, haur-zaintza (Elizkizun garairako) apaiz-etxe (frailentzat), parkin eta abarrez osatua izanen omen da. Behatxurreta aspiko zelaien kokatuko da. Egiterrau hori aurrera eramateko zoria opa diegu frantziskotarrei.

GELAK ALOGERATZEN

Dirudienek, Estaduaren eskolak ere larri dabilta lekuz. Herriko berrietan jakin dugunez, Oriamendi kalean, gelaren bat algeran hartu dute eskolatarako. Lehen ere, enparantzakoek ez-ezik, Batzoki zaha-

rrekoak ere hartuak zituzten. Orain Oriamendi kalean. Diotenez, Loiaz futbol zelaiaren aurrean berriak egitekotan dira; kostoa 30 milioi gutti gora-behera, Bitartean ordea... ahal bezala dirudienek.

Nolanahi dela, hots handia aterako du eraikiteta horrek. Baina, haurrak euskaldun lez hezitzeko, fisik eginen ahal da? Nere ustez eta oraindainokoa lekuko, deus ere ez, e 3 eta 4 urteko haurrari euskeraz mintzatzen dakien maistra bat jarriarik (jarri denean hori), euskaldunak hobeki erdalduntzea besterik ez da lortzen, baldin eta egitarauak eta gaiak zeharo alderantziz jartzen ez badira behintzat. Beraz, kontuz hemen gurasook! Elebitzaren (bilin-güismoaren) izenean zuen haurra erdalduntzeko jarri den tresna honenik! Elebitza gaur-gaurkoz, Ikastolak bakarrik erabiltzen du eta beharbada ez braindik behar litzakeen neurri eta zabalmen guztian. Elebitza, gaiak hizkuntza batean bezala bestean irakastea da eta ez hizkuntza bat irakastea. Hori Euskera, Frantzesaren edo beste hizkuntza arrotz baten mailan jartzea besterik ez da. Beraz, orain atera kontuak herritarrok!

IRAILA EZ, UR-BILA

Hil honi Beasainen Iraila ez baina UR-BILA deitu behar genioke. Dena-den, egin dizaigun men Euskaltzaindiak erabakitakoari. Baina herri-bizitzak hori adierazten du. Egun biz bat eta orduan zerbait iristen zaigu etxera. Kaleetan pertz gehiegi dakusagu eskutan. Alboko iturrietan ilara luzeak. Lantegi handiak eta etxe berri dotoreak (deposituengatik) bakarrik dabilta ongi. Euririk egiten ez badu, ez gaude azaroan sarturik!

MURUMENDI

bergara

Egun auetan agurtu eta alkarrizketa bat izan degu England erriko mutil iaio eta erne batekin. Egiten, une alai bat igaro degu berarekin izketatu geranean. Ona emen guri esan diguna gure izkuntza eta erriari buruz:

—Zure izen eta deiturak?
—Colin Michael Weston.
—Nungoa zera?
—Nere gurasoak londrestarrak izanarren ni Londres inguruko erri-txo batean jaioa naiz.
—Zenbait urte dituzu?
—Ogeitabat.
—Zertara etorri zera Euskalerrira...?
—Donostiara etorri nintzen igaz, neure, erderakiko ikaskizunak egitera ba ango Unibersitateak eta emengoak artu emanak bai dauzkate eta ortan ari nintzalerik bi lagun egin nintuen biak bergarrrak, eta jakina, auek nolan euskera mintzatzen zuten neuri ere alako egarri bat sortu zitzaidan eta eren laguntzarekin alaxe asi nintzen.

—Zenbait denbora daramazu Euskalerrira?
—Igezkoakin eta aurtengoakin zazpi illabete.
—Zenbat izkuntza mintzatzen dezu?
—Ingelesa, prantsesa, gaztelania, doitzera, portugesan asko ulertzen det eta orain, azkenez, euskera.
—Zenbait denbora bear izan dezu euskera ikasteko?
—Gutxi gorabera bi illabete.
—Zer iduritzen zaizu Euskera?
—Neretzat, nolan zaarra dan, misterio baten barruan sartzea da.
—Aditzen joskera nolan ikusten dezu, zure ustetan zerbait aldatu-

bearrik ba al du?

—Aditzak bere neurrizko balioa dute, bakoitza bere tokian dago.

—Euskera izkuntza bezala zailla al da ikasteko?

—Bai, zailla da. Nik dakizkiten izkuntzak naiz eta oso ezberdiñak izan euren artean alkarren kideko dira ba indo-europarren artean sartzen direlako eta zuen euskera nolan ez dan sartzen...

—Zer iduritzen zaizu Euskal-Erria eta bertako biztanleak arrotz begiz ikusita?

—Euskal-Erria, zoragarria. Esan zidaten oso berekoiak zirela, baiñan au, nik ezin nezake erabaki bada ni, besoak zabalik artu naute, emen neure etxean bezala arkitzen naiz.

Alaxe bukatu genduan gure el-karrizketa laburra eta pentsatu genduan gu baiño edo ni baiño buru azkarragoak edonun arkitzen direla. Eskerrik asko, Colin. Adibide ederra ematen diguzu. Nai dezun arte.

SANMARTIÑAK

Egun auetan atera dira gure jai ontako egitarauak.

Dakigun bezala, aurtan betetzen dira ogeitabost urte Umore-Ona abes-elkartea sortu zela, au dela ta, nai izan dute jai gogoangarri ospatzea; geiago ezin lezakete eska.

ANEXA baleta, euskal liburu eta diskoen azoka, erraldoiak, tanborrada, dantza, txirringutz laxterketa, zezena, suzko erroberak, esku pelota. Beti bezala, MORTALA!

Gauza ederrik nai badezue ikusi, ostiralez, larunbat eta igandez zatozte Bergara-ra.

Ogeita bost urte Umore-Ona sortu zala. ZORIONAK!

MENDIKOI

GURE AURTENGO BOSGARREN ZOZKETAN

Udarako iru bizitzako zozketa ontan Noiznaiko, Bizitzako Erbestertatuen ta Aldi-jakiñeko kartillak sartuko dira

Urriaren 6 arte jartzen diran milla pezeta bakoitzeko zenbaki bat emango da, ta beste zenbaki bat jarrita dauden 5.000 pezeta bakoitzeko, milla pezeta sartu bear dira Noiz-naiko kartillan. Zozketa, Aurrezki Kutxa Probintzialaren lantokian, J.M. Salaverria kalean, datorren Urria 16'an egingo da.

URRIAREN 6 arte

CAJA DE AHORROS PROVINCIAL DE GUIPUZCOA

Ez Merkenak

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira ganadu on, indartsuak, Eta nora jo jakin bear du baserritar burutsuak, Berebiziko aragi pillak; gañera esne putzuak, Oiek guziak berekin ditu Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERREENTERI

ECHABE

ETXABAREN
Mueble - Etxea

Fuero'en Enparantza

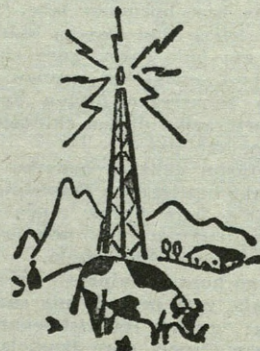
Urrutizkifak: 84 10 78
84 11 24

ZARAUZ

Donosti'ko
Erri-Etxe'ko Aurrerki Kutxa

EUSKAL IRRATI SAIOAK

Banen baneko azikal
Ongarri ta abonoak
Belar Zuloak
Erosi edo berritzeko diru
aurreratzea
Baserri, lur-tresnak ta abar
Torelavega'ko Perira Joan
etorriak

Baserriaren alde

DEPURACION DE AGUAS S. A.

Ur lanetan eta zereginetan berezia
edangarri, lantegiko eta igeritako urak gertutzeko
zikindutako urak garbitzeko.

Urrut. 32 37 00 - 31 00 10 - 32 37 01
Gordoniz, 44

BILBAO

Bankaetxe on batek arazo asko koponduko dizkizu.

Zenbat eta eskurago orduan eta errezago.

Banco Guipuzcoano

gertuan daukazu, zure zerbitzuan prest eta gogotsu.

ZURETZAT

DEPURACION DE AGUAS S. A. logo and text repeated in a circular pattern.

ELIZAREN BERRI

EUSKAL HERRIKO ELIZAZ GOGOETAKA

Guztiekin jakin ahal izan dute euskal aldizkariaren bidez, eta bestela ere, Donibane Lohitzuneko Udako Euskal Unibertsitatearen berri.

Damurik ez nuen bertan parterik hartu ahal izan nahi hainbatean; beharrik, alabaina, hartu nuen arratsalde erdi batez Gogoeta saileko mintegian. Aurreko egunetan Euskal Herriko Elizaz egindako gogoeten konklusioak biltzea zen gai, arratsalde haretan.

Aurrekoetan egon ez nintzelarik, ez naiz arras ziur guztia erabat egoki eta xeheki bildu nuenik. Halere, jaso nuen arauera, han izan ez zen irakurleari mese-degarri izanen zaiolakoan, hemen doa.

Konklusioen bilketa eskualdeka egina zen. Eskualde bakoitzak izkribuz egina zen. Hala irakurri ziren. Entzun nituenak, Nafarroari (Garañari), Arabari eta Gipuzkoari buruzkoak izan ziren. Zerbait puntu aski ilun edo erdipurdi emana zen. Hala emanen ditut, kasura datorrenean, neure edo han bertan agertu zen komentarioren bat ezarriaz.

Puntua hau zen: Euskal Herrian fede-krisia ageri denez, zer egin geroari begira?

1. NAFARROA GARAIA

Bi puntutan emana zuten iritzia.

a) Industria oraintxe ari da indarra hartzen Nafarroan; garai egokia, beraz, Eliza langileen artean agerteko; hau da buruan eduki beharrekoa: fedeak, sozial, politika eta ekonomia mailan txertatu behar duela.

KRITIKA:

Horrekin, gauza handirik ez dela esaten zioen norbaitek. Hala da. Agian, ordea, hitzerdika, gehiegi esaten da: fedeak karagitu behar duela izan, ez duela iheskeria gertatu behar, ez datzala liturgian bakarrik...

b) Kristauak, egiturak aldatzen konprometitu behar dute. Horretarako, kristau talde berriak sortu, zaindu eta sustatu behar dira.

KRITIKA:

Badirudi, honenbestez, kristau konpromisoa kristau elkarte berri eta txikien mailan ipintzen dutela nafarrek. Eta zertaraino duten arrazoiak, eguneroko bizitzaren azterketak beharko digu agertu.

2. ARABA

Hau ere, erantzuna bi puntutan ekarri dute. Eta bi kristau talde berriren eta apaiz batena de erantzuna.

a) Zer egin? Apaizak ebanjelizatzeari zor zaizkio! Ikastetxeetan, erlijioaren irakaskintza arras berritu egin behar da, erlijios asinatura ez, baina bizigarri gerta dadin; parroketan, artzaingoa hobetu egin behar da.

KRITIKA:

Ageri denez, lehen mailan ebanjelizazioa ipintzen dute, horretaz beste argitasunik ematen ez badure ere. Ikastetxeetako erlijio-irakaskintza ere ukitzen dute; noski, prolemtika hori hondorago ere eraman zitekeen: ikastetxeetako eginbeharra ote da erlijioa ematea?; dena den, kristau elkarte txikiak joaz gero, posible ote da erlijioaren irakaskintza, 40 nahiz 50 haurri batera ematea? Esango nuke, ikastetxeen erlijioa ematea legezkoa den ala ez alde batera utzita, erlijio heziketaz beste planteamendu bat egin beharko litzatekeela: nolakotasunari begira. Eta esan: ez ote da bide egokiagorik heziketa horretarako? Nik baietz uste. Baina, hori beste arazo bat da.

Parrokiako artzaintza nobetzeaz, berriz, norbaiti galdere hau entzun nion: hola eta zertan?

b) Ez da erraza —zloten bigarren puntuan— fede-krisia gainditzea: batsuk behin ere ez dira iritsiko horretara; beste batzuk oso nekez.

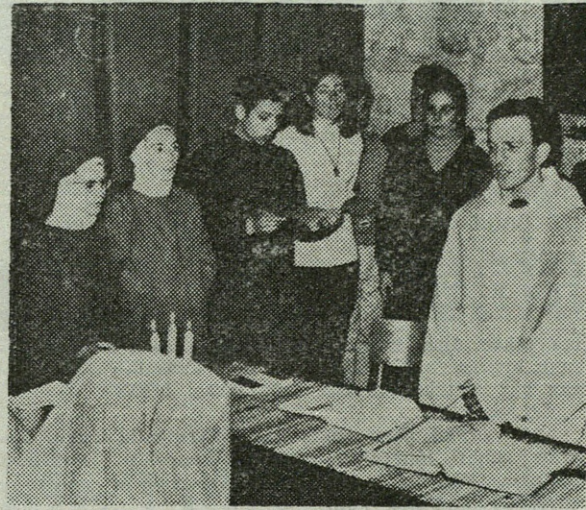
Bi bide proposatzen dira krisia hori gainditzeko guntzeko:

—bata: argi eta garbi erakutsi behar da, euskaldun eta fededun izatea posible dela;

—bigarrena; fedearen eta Elizaren arteko harremanetan zenbaitek duen korapiloa askatu: Eliza askatzaila dela adierazi, eta ez atzerazle.

KRITIKA:

Esan daiteke, txosten honen autoreek errealista samar jokatu izan dutela. Krisia gainditzea, edozein ka-

Kristau talde berriak sortu, zaindu eta sustatu behar dira.

sutan, ez da hain gauza erraza; dena den, krisiaren ondorengo egoera ez da krisiaren aurrekoa bera izango, zenbait buruan hori sartu ezin bazaio ere. Bestalde, proposaturiko bi bide horiek arras interesgarri dira: antzinako esaera zen: «euskaldun fededun»; hauek besterik digute: «euskaldun eta fededun izatea posible dela» azaldu; urak biderik asko egin du aspaldion.

3. GIPUZKOA

Erantzun hau, Unibertsitate batetako irakasle baten eta zenbait ikasleren artean egina da. Eta zenbait puntu nabarmenak dituzte.

a) Elizak bere erakundeak arindu eta garbitu behar ditu.

b) Herriari erantzuteko, Euskal Gotzai Elkarteak sortu behar litzateke.

KRITIKA:

Hau ez da oraingoxe eskabidea, eta ez dirudi bihar goizean lortuko denik horretan eskatua.

Dena den, maila horretan eraginik izan ez dezakeen euskal kristau herriarentzat zereginik asko agertu zen puntu hori komentatzean.

Behetik hasi beharko litzatekeela Euskal Herriko eliza euskalduntzen, e.a. Hain zuzen, puntu konkretu hau atera zen eliza hori euskaldun ez delakoaren ageritza: Donostian, eta Gipuzkoa mailarako, laikoentzat teologia-ikastaroa prestatzen ari omen dira; ikaseta hori, bailaraka ematekotan omen dira; baina, dena erderaz.

Bi akats aurkitzen zitzaizkion jokamolde horri: batetik, euskaldunen arazoa haintzat ez hartzea (dena erderaz egiten denez gero); puntu hau lehen ere erabilia dut Zeruko Argian: gure teologoen ez bait dute euskararekiko ardurarik; horrez gero, beldur naiz, hortik aurrera emango den teologia ere desaragitu ez ote den izango; handia da benetan, gaur Euskal Herriak hain urduri bizi duen hizkuntzaren arazoa aurrean delarik, teologia mailan haintzagotzat ez hartua izatea. Bestetik, Gipuzkoa mailako ikasketa hori topatzen zitzaion bigarren akatsa, hauxe zen: hain zuzen, Gipuzkoa maila soilekoa izatea; horren esanahia hau bait da izan ere: oraino ez garelako Euskal Herriaz jabetzera heldu; bienbitartean gauza normalizat joko da, dotrina arazo eta bestelakoetan Madridera batzuk, eta Parisera bestek jotzea.

Teologia maila hori bezala, beste punturik ere ukitu zen; baina bego bere horretan, luza ez nadin.

d) herriaren zerbitzari izan.

e) ikastetxeetan erlijio irakaskintza berritu (ikus Arabakoena ere).

f) sozial arazoak behin eta berrero aipa, eta bultzatzea (ikus Nafarrokoa ere).

g) elkarte txikiak indar eman, askatasun zabalean, beren kabuz joka dezaten, baina sektakeriarik gabe.

KRITIKA:

Puntu hau asko erabili zen mahai inguruan. Hain zuzen, Mintegiari jarraipide bat eman behar zitzaiole-eta, puntu hauxe hartu zen eginpidetzat: Euskal Herriko elkarte txiki guztien artean lotura bat egiten saiatzea.

AMUNSA

Kristau - Esperantza

Larritasuna, kezka, etsipen eta desesperazioa dakartzkien Filosofo-Sistemarik ez dut maite. Etorkizun alai baten esperantzaren beartean arkitzen da gaur eguneko mundua. Geroko orretaz axolagabetuta bizi dela gizona dirudi. Baina, gaurko gizona ere lilluratu eta larritzen du, bai, onoko burutazio onek: GERO ZER...? AZKENIK ZER...?

Gaur eguneko Teologilariak ez daude 10 eta gaur eguneko munduarekin leialki jokatu nai dute. Murgilduak ditugu biziki Kristau esperantzaren ikasketa eta erakutsietan. Ebanjelio bidetik ies egin gabe, Kristau esperantza gaurkotu eta gaurko mundurako interesgarri egitea, orra or, egungo Teologiaren eginkizun nagusienetakoa.

ZER JAINKO?

Nor zaitut?—galdegin zion Moisesek Jainkoari Galdera ausarta benetan. “Naizena naiz” izan zen Jainko-erantzuna. Badirudi au zela Jainkoaren esan-naia: “Nere izateaz geiegizko jakin-miña uxatu zure burutik, gizona; Nere izateaz gutxi kompreni dezake zure adimen aulak”.

Nor da Jaungoikoa, Zer da...? Nolako...? Bere neurrigabetasuna, bere jakinduri, santutasun eta abar. Gai auk guztiz jakin-garri zeritzion Teologilariari.

Gaurko munduari ordea, ajola guti zaio Jainko izatea nolako den jakiteak. Interesgarriago zaio beste galdera onen erantzuna: “ZER IZANGO DA JAINKOA GERORA GIZONARENTZAT”?

Oartu da Teologilaria gizonaren geroko egarri ortaz. Jainko izateaz baño Jainko eskeintza-promesaz mintzatzea, balio aundia-gokoa dela gaurko munduarentzat, ikusi du. Eta Esperantzaren mezu gozoa erakutsi nai dio egungo gizonari. Gizonaren bizitzaren jomuga, gizon eta munduaren elburua, gizonaren azken gertakizunak gaurkotu nai lituzke gaurko Teologilariak.

PARUSIA=KRISTAU ESPERANTZA

“PARUSIA” izena dugu, modako izena. Kristorekin betiko topo egin eta Berarekin elkartzea da Parusia. Ortarako naiz kristau: Kristorekin betiko zorionean arkitzeko. Kristoren esperantzaz, zeru zorionanaren billa dabill kristaua. Auxe da gizonaren elburua: Kristorekin betiko zoriontsu izan. Kristogan biltzen dira Gizonaren esperantza guziak. Nor dan Jainkoa...? Gizona zoriontsu egingo duen Aita ona. Erromes gaituz eta biziaren bukaeran Jainkoa dago. Zorion ori gizon osoari dagokionez, gorputzaren piztuera nai ta naiezkoa da Kristau Esperantzaz. Kristori bezela, gorputza itzuli bear zaio gizonari. Nola? Noiz? Il eta bereala, espirituazko gorputz batez jantziko da gizona?

Nolatan ordea ustelkeriz eta eriotz betean bizi geranok, espero deza kegu piztuera...? Nolatan, Aita izanik gure Jainkoa, sufri-mentu eta eriotzera garamazki? Ezin dut kompreni. Bere Seme Jesus ere maite zuen Aita Jainkoak neurri gabea eta ala ta guziz ere eriotza beldurgarria eraman zuan. Eskutapen eta misterio latzak auk.

Kompreni eziñeko gauzen artean, auxe dugu konsolagarri: Kristo lurrean biziki burukatu zela gizonaren miñak uxatu eta eriotzetik askatzeko. Ez zuela nai gizonaren miñ eta eriotzik. Min eta eriotzaren zapaltzaille eta txapeldun bere Buruaz izan zela. Eta sinismendunoi esan zigula; “Neregan sinesten duena ez da sekulan ilko; betiko bizi izango du”.

Kristauarentzat promesa ori egindakoa, Jainkoa da. Promesa eta eskeintza bikañen Jainkoa. Jainko itzean sinisten du gizonak. Naiz eta gauza guziek ezezkua esaten badio gizonari, Jainko itzak sinestea merezi du. Kompreni ezin duelako, ezin ba ukatu gizonak, Jainko-almena. Esperantza ziur onetan bizi bear du kristauak. Bertzenaz, alperrikakoa da bere kristau izatea.

ESPERANTZA ETA EBOLUZIOA

Kristau Esperantza ez dago aserre Eboluzioarekin. Gaur eguneko Jakintsu geienek eboluzio aldeko dituz. Gauza guziek pitinka eraberritu eta bikañagotzen dijoaz. Gizona bera, gai (materi) utsa zan asieran; materia gaindituz pitinka pitinka bizitza biurtu zan, gerora barne ezagueraz kontzientiz jantzi zan eta gizon izatera iritxi. Izatea duten izan gai guziek gizonagan biltzen dira. Gizonaren izatea ordea ez dago geldirik; bikañtzen dijoa demboraz eta gizonaren gaindiko beste zerbaiteira iritxiko da. Super hombre Giza-gandiko zerbaiteira doa gizona.

Eboluzio onekin, bear bada, badu gizonaren zorion egarriak zerikusi aundia. Orain arteraño iritxitakoein ez du “aski dut” esaten. Beti nai gelago. Gerora ta zoriontasun geiagokoaren ametsetan.

Kristau Esperantzak dio gizonari: “Zure irrika eta nai bizi oiek, Kristogan, zerruan, dute aterpe eta ametsa bera baño obeagoa gertatuko zaizu geroko ori.

KRISTAU ESPERANTZA ETA MARXISMOA

Erlijio guziei ostiko damaiote Marxistek. Auen ustetan, jende eta erriak lokarazteko tresna uts baizik ez da erlijioa. Zeruko esperantzarekin, lurreko arazoak aztu egiten dituzte eta aintzakotzat artu ez munduko zuzengabekeri eta injustiziak, diote Marxistek.

Oriakorik ezin gerta, kristauak benetan Kristoren jarraitzaile badira Zer promesak egindako kristok, bere oñak lurrari itsatsita zeuzkan. Lurreko bizitza “on egiñaz” igaro zuen. Erri eta Eliz Agintarien Zuzengabekeriak salatu zituen. Erri zapalduaren erdian bizi izan zan, gaixoak sendatuaz, biotz saminduak poztuaz, gosetiei jaten emanaz.

Kristorekin lotuta gaudenok, lurrakin lotuta bizi bear dugu. Kristorekin leial izateak, lurrearekin leial izatea eskatzen digu eta biziki burukatu, Kristo bezela, mundu obeago bat egiten.

Lurrean bizi da gizona. Gizonarentzat da lurra. Lurreko bizitza gizonak aberasten du. Lurrean ekin bear diogu geroko bizitzari.

Zeruko bizitzak lurreko bizitzaren jarraipen-segida bear du izan. Mundu au geroko munduaren irudi egiten saiatu bear dute kristauak. Zerua, zuzentasun osoa, maitasun osoa eta askatasun osoa da. Zorion osora erakar bear gaituzten askatasun, maitasun eta zuzentasuna, lurrean jartzen oalegindu bear du kristauak.

Ez dute zeruko bizitzan sinesten Marxistek. Aiek ere ordea esperantza bizi bat badute: mundu zoriontsuagooa egiteko esperantza alegia. Lurreko bizitza zuzentasunez bikañagoa izan dedin, burruka bizian diardute.

Kristok eskatzen digun maitasuna, pakea eta askatasuna lurrean jartzen ari geran bitartean, ez digute Marxistek esango erlijioa, erria loarazteko belar-opio denik.

AROSTEGITAR JOK

IRAKASLEEN UDAKO IKASALDIK

Loiola eta Hazparne

Jakin dugunez, Loiolan 120ren bat irakasle bildu dira datorren ikastaroaren programaketaren zenbait arazori atxikirik. Ez dugu guk geuk informazio handirik, eta haiek irakasle batzurenengan jotzea erabaki dugu.

Lan ekinaldian erabili duten egitaraua nahiko betea da, nahiko sakona, hiru egunetan seriooki berari heldu ahal izateko. Bainan badakigu, jakin ere, oso seriooki jardun direla.

—Zein ziren zuen helburuak?

—Helburuak baino egokiagoa. Hake—"helbie" hitza, lan ekinaldi honetan helburu batzuren jomugak aztertzea izan bai da gure egitekerik nagusia. Bi arazo nagusi ikusten ditugu irakasle mailan gure ikastolatan: Batez, erderaz Madrilitik programaketa bidaltzen badigute ere, ez digula inork euskeraren programaketa bat egin. Ze euskera irakatsi behar dugu maila bakoitzean eta nola? Irakasle bakoitza ahal duena egiten ibili da orain artean, eta noski, hau ezina da. Bestalde, euskeraz dagoena ere ez dugu ongi ezagutzen.

—Baina euskeraren programaketa zuen eginbeharra ahal da?

—Ez adigu eta ez digu axolarik ere. Dakiguna, hau da ezin gintzekela goitik etorriko zaigun argizpi miragarri baten zai egon. Gauzak honela izanik, guk programaketa bat osatu nahi dugu. Programaketa hori zabalduko da, eta nahi duenak kritikatu, kritika dezala Prest gara sujerentzi guziak kontuan hartzeko.

—Eta zergatik ez da lan hau lehenago egin?

—Zail da erantzutea, baina gure ikastolen haurtzaro zail honetan, beste arazo askok betetzen du gure burua: Ekonomia dela, estatutoak direla, gurasoak, gizartea, haurrak... Garrantzi handiko arazoak denak. Baina hain xuxen ere, ahazten ari ginen nunbait zertarako sortuak ziren ikastolak. Eta pentsatzen dugu norbaitek ekin behar diola lan honi ere Ez da, beraz, beste lanak txartzat hartzea gure nahia. Ez horixe. Baina bakoitzak bere alorrean lan egiteko eskubiderik ez duen garaian...

—Eta nola egin duzue zuen lan hori?

—Gure lana hasi egin dugu, besterik ez. Urtean zehar egindakoak emanen du gure nahien erantzuna jator ala zitala den. Dena dela, lan "prebio" edo aurreko bat egin zuten Xabier Mendiguren eta Angel Lertxundik Lehenak gramatikaren programaketa irakurketa irakaspen egoera hots, une honetan haurrak zein egoeratan aurkitzen diren; irakurketa nheburu nagusiak eta alderdi jeneralak; jeneralak; irakurketa heldutasuna, hots, irakurketa aurretik egin behar den zenbait ariketa

—Eta aztertu ahal dituzue irakurketan erabili izan diren metodoak?

—Noski. Metodo tradizionala, analitiko, globala, Freineten arotzioa eta abar ikusi ditugu. Hortaz kanpo, irakurketa mekanika errazteko ariketak, gauza uleraztekoak, irakurketan aurkitzen den zenbait zailtasun, nola gainditu aztertu genituen. Bilinguismoa ere hitzegin genuen.

—Haurrak ordu asko igarotzen ditu ikastolan. Eta zuek ere gauza gehiago egiten dituzue haur hoi kin. Zer alderdi interesgarri aztertu duzue ikasaldi honetan?

—Gorputza, espresio bezala harturik. Jokoak, Jolasak, abestiak, dantzak, ipuinak duten garrantzia. Zer lortu nahi lizateke ariketa hauen bidez urtean zehar? Nork bere gorputzaren nagusigoa, mugimen-

laz esatu dira taldeak. Bestalde, eginik dauden lanen kritika bat, eta behar den kasoetan aldaketaren bat egiteko ere bai. Lan luzea, beraz.

—Gogoia...

—Lanerako gogo izugarria nabarmendu dugu. Urtean zehar lanerako gogo berdinarekin jarraitzen badugu, garrantzi handiko ikastaroa jo genezake 1973-1974 ikastaro hau.

—Beste gairik?

—Zenbait ikastolako esperientziak agertu dira. Interesgarrienak bezala, Errenteriako Itziar Idiazabal-ena "Taldeen heziketa"ri buruzkoa, eta Zarauzko Imanol Urbietarena "Musika heziketa"ri buruzkoa.

—Uzta oparoa gerta dakiela, zer besterik opa dizaekegu.

—Aldi berean Hazparnen izan da beste ikasaldia. Irailaren 3, 4, 5, 6 eta 7an hain zuzen ere. Hau dela eta hemen izan diren andereño batzutaraz hurbildu gara.

—Bai, bai, ez daukagu ezer gordetzekorik. Haurrekiko gure zeregina aztertzen jardun gara. Nola lan egin 6 urte bitarteko haurrekin eta zer hortik goragokoein.

—Azaldu ezaiguzu mesedez lehenik, zer egin duzun haur txipien mailan?

—Haurrak bere barrua azaltzen ikasi behar du eta haurrak hizketan ikasi behar du. Horregatik mintzatu gara haur hizkuntzaren desarrolloaz, elkarrizketa eta pronuntziarioaz, irudi bat nola landu, ipuinak nola erabili, ipuin baten fitxa nola egin, gauza bat behar bezala ulertzeko ariketaz, marrazki lanean nabari daitekeen eboluzioaz, zentzuen funtzio-namenduz.

—Irakurtzen ere hasi beharko dute. bada noiz-bait?

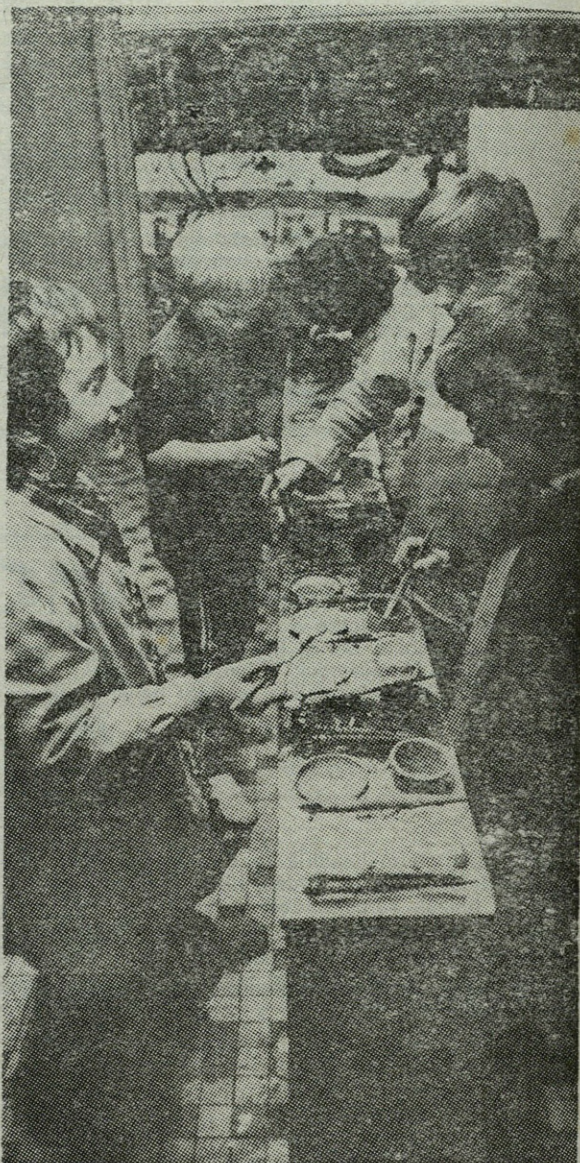
—Bai, oinarriko heziara hasi aurretik irakurtzen hasiak egotea egoki da. Gai hontaz hauxe aztertu genuen: irakurketa irakaspen egoera hots, une honetan haurrak zein egoeratan aurkitzen diren; irakurketa nheburu nagusiak eta alderdi jeneralak; jeneralak; irakurketa heldutasuna, hots, irakurketa aurretik egin behar den zenbait ariketa

—Eta aztertu ahal dituzue irakurketan erabili izan diren metodoak?

—Noski. Metodo tradizionala, analitiko, globala, Freineten arotzioa eta abar ikusi ditugu. Hortaz kanpo, irakurketa mekanika errazteko ariketak, gauza uleraztekoak, irakurketan aurkitzen den zenbait zailtasun, nola gainditu aztertu genituen. Bilinguismoa ere hitzegin genuen.

—Haurrak ordu asko igarotzen ditu ikastolan. Eta zuek ere gauza gehiago egiten dituzue haur hoi kin. Zer alderdi interesgarri aztertu duzue ikasaldi honetan?

—Gorputza, espresio bezala harturik. Jokoak, Jolasak, abestiak, dantzak, ipuinak duten garrantzia. Zer lortu nahi lizateke ariketa hauen bidez urtean zehar? Nork bere gorputzaren nagusigoa, mugimen-

Haurrak bere barrua azaltzen ikasi behar du

duen zailtasuna, irudimenaren lanketa, haurrak bere ideak librokiz azal ditzan. Sikomotrizitatea ere aztertu dugu.

—Hori guztia sei urte arteko haurrentzat. Baina hortik aurrera oinarriko heziara hasten dute. Zer alderdi landu dituzue?

—Jardun batzuk "gorputza espresio bezala harturik" egin ditugu Mayans gidari genuearik. Beste batzuk "ingurua aztertzeko metodologiak" Riudor maixu genuearik. Hiru puntu nagusi miatu ditugu hertaz: geografiaren, soziologiaren eta zientzien diktika.

—Beste gairik aztertu duzue?

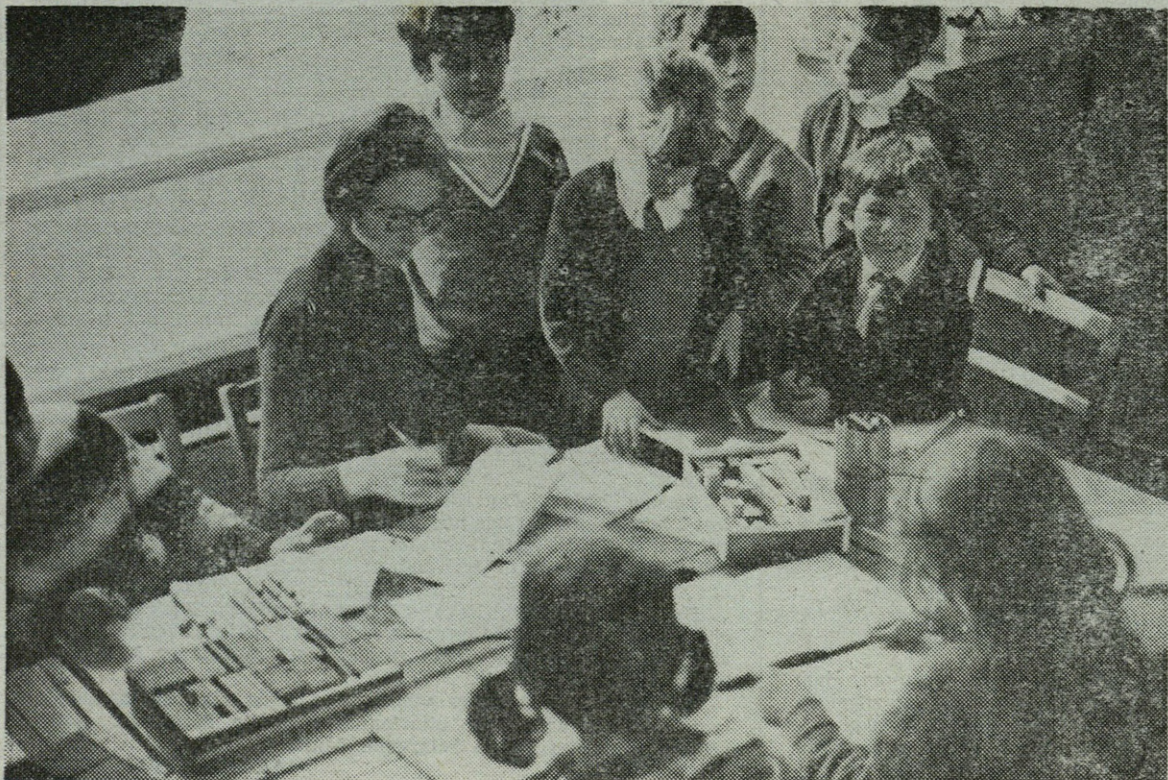
—Derriorezkoa. Hizkuntzaren arazoa. Euskeraren programa mailaz maila. Irakurgaiak, hiztegia, aditza eta abar.

—Barkatu. Azkeneko galdera. Pozik geratu ahal zarete Hazparneko azken batzar hontaz?

—Gehienok oso pozik. Gure lana aztertu dugu oraingoan. Hirurogeiren bat lagun bildu gara ikasteko gogoz. Agian gai gehiegi izan ditugu hain denbora laburrean aztertzeko. Guk ere dena batera nahi izaten dugu eta. Baina asko egin dugulakoan gaudete.

—Esker mila denoi. Uda zuen lan honek eman dezala bere etekina haurrengan datorren ikastaroan.

ERRIALDE

Lanerako gogo izugarria nabarmendu da irakasleen artean

